

vlaams netwerk
van verenigingen
waar armen
het woord
nemen

Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen vzw
Aromagebouw / Vooruitgangstraat 323 bus 6 (3de verdieping) / 1030 Brussel /
tel. 02-204 06 50 / fax : 02-204 06 59
info@vlaams-netwerk-armoede.be / <http://www.vlaams-netwerk-armoede.be>

Hoe dakloosheid voorkomen? Hoe mensen weer uit de dakloosheid halen?
Onze visie op een globale aanpak.
10 mei 2012

GOEIE VOORNEMENS ZIJN GOED, DADEN NOG BETER!

In het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) 2010-2014 zegt de Vlaamse regering: '*er wordt een **globale strategie** voor de aanpak van thuisloosheid in Vlaanderen uitgewerkt*' (DS 182).

Wat het Vlaams Netwerk betreft betekent dat: vertrekken van een **brede analyse van de problemen**, op basis daarvan met een **duidelijke lange termijnvisie** beleidsdoelstellingen formuleren en die vertalen in **concrete acties met timing en budget**.

Daarnaast zegt het VAPA:

De Vlaamse regering sluit per gemeente of intergemeentelijk samenwerkingsverband een convenant af dat tegen 2014 te halen minimumdoelstellingen definieert en hiervoor de nodige middelen en ondersteuning voorziet (DS 162)

Permanent overleg op lokaal of intergemeentelijk niveau tussen woon- en welzijnsactoren, waar nodig aangevuld met actoren uit de gezondheidszorg, de jeugdhulp en het gevangeniswezen en met een maximale participatie van de doelgroep, staat borg voor een gecoördineerde, maar flexibele en aan de lokale noden aangepaste, aanpak van dakloosheid (DS 162)

Kan er gewerkt worden met een formule zoals die gebruikt is voor het bijbouwen van extra sociale woningen: **verplichte doelstellingen die moeten gehaald worden tegen een bepaalde deadline (lange termijn, voorbij deze legislatuur)** en waarvoor ook middelen worden ingeschreven op lange termijn, ondersteuning wordt voorzien, lokaal overleg verplicht wordt gemaakt...; **decretaal vastgelegd?** (cfr. Grond- en Pandendecreet)

Wij willen dat het beleid verder kijkt dan het onmiddellijk (budgetair) haalbare, verder dan de bevoegdheden van deze of gene minister of overheid, verder kijkt dan de bestaande hulpverlening en voorzieningen en die waar nodig in vraag stelt. Wij willen dat men de beleidsdoelen die er nu al zijn op Vlaams niveau (o.m. in het VAPA en de beleidsnota's van verschillende Vlaamse ministers) eens oplist, aftoetst aan een gezamenlijke visie en aanvult, dat men met de federale overheid rond de tafel gaat zitten (federaal staatssecretaris Maggie De Block spreekt in haar beleidsnota armoedebestrijding van een 'samenwerkingsakkoord' rond dakloosheid), dat men duidelijke minimumdoelstellingen meegeeft aan de lokale besturen (de Vlaamse regering voorziet in het nieuwe decreet op het Lokaal Sociaal Beleid in de mogelijkheid om Vlaamse beleidsprioriteiten voor te schrijven die zich lokaal dan moeten vertalen in de meerjarenbeleidsplannen van OCMW's en gemeenten)... en dan **vastlegt: wie doet wat, wie betaalt wat en – vooral- wanneer** (wat mogen wij nog verwachten deze legislatuur en kunnen er al garanties gegeven worden voor de komende jaren)?

Momenteel zien wij twee plaatsen waar dit kan gebeuren. De Vlaamse regering startte goed een jaar geleden een '**stuurgroep thuisloosheid**' op, waarvan binnenkort moet blijken welke doorstart hij krijgt (welke inhoud en ambitie, met welke partners, welke link met de Interdepartementale Cel Wonen-Welzijn...) Inter-federaal is er de **werkgroep rond dakloosheid binnen de Interministeriële Conferentie Maatschappelijke Integratie** o.l.v. staatssecretaris

De Block (momenteel zou die enkel de volgende acute winteropvang op de agenda hebben staan, wij willen dat dit over veel meer kan gaan...)

Het Vlaams Netwerk wil dat er in al die overlegstructuren eindelijk eens beslissingen genomen worden én dat men daarbij rekening houdt met wat de daklozen, ex-daklozen, mensen die dreigen in dakloosheid te verzeilen zelf als oplossingen zien.

Met dit dossier hopen we daarvoor mee de basis te leggen. Voor sommige zaken hoeven we enkel te verwijzen naar bestaande andere dossiers van het Vlaams Netwerk, hier en daar aangevuld met extra ervaringen. Voor andere zaken geven we enkel een eerste insteek, hetzij omdat het de eerste keer was dat we onze mensen daarover om hun mening vroegen en nu de tijd ontbrak om er heel gedetailleerd op door te gaan, hetzij omdat dit aansloot bij andere dossiers die elders in het Vlaams Netwerk in de maak zijn of gepland staan.

Dit dossier is het resultaat van 2 reeksen van groepsgesprekken in De Brug Hasselt, Onder Ons/groep Onderdak Sint-Truiden, WASDA Genk, Daklozen Aktie Komitee Antwerpen, De Keeting Mechelen, Werkgroep wonen inloopcentrum Den Durpel/Samenlevingsopbouw Sint-Niklaas, Wijkcentrum De Kring Eeklo, Beweging voor Mensen met een Laag Inkomen Oostende (m.m.v. inloopcentrum Kwiedam van CAW Middenkust en vrijwilligers van nachtasiel Imagine Oostende) tussen november 2011 en begin april 2012¹. De Vrolijke Kring in Ronse bezorgde telefonisch nog extra info. In totaal namen een 70-tal verschillende mensen op die manier deel aan de voorbereidingen van dit dossier. Nadien volgde nog een bespreking in de overleggroep wonen van het Vlaams Netwerk, waar ook andere verenigingen waar armen het woord nemen aanwezig waren.

Uit deze werkwijze volgt dat we enkel uitspraken kunnen doen over wat volgens ons in Vlaanderen moet gebeuren, de situatie in Brussel hebben we niet besproken. Omdat de Vlaamse Gemeenschap daar ook verantwoordelijkheden heeft en er een grote wisselwerking is met Vlaanderen is het nochtans noodzakelijk dat ook de Vlaamse regering **doelstellingen en een planning opneemt voor Brussel**, uiteraard in overleg met de overheden én de verenigingen waar armen het woord nemen daar.

¹ In de eerste reeks gesprekken werd telkens een brede brainstorm gehouden rond de oorzaken van dakloosheid, de problemen die daklozen ondervinden, de hulp- en dienstverlening, de manier waarop mensen al dan niet uit dakloosheid geraken. In de tweede reeks gesprekken volgde een discussie over mogelijke beleidsaanbevelingen en -eisen. We nemen in bijlage 1 integraal de verslagen van de eerste reeks gesprekken op. De discussies over beleidsaanbevelingen in de 2^e reeks gesprekken zijn verwerkt in dit dossier, in de bijlage nemen we enkel nog een aantal ervaringen op die we 'nieuw' vonden in vergelijking met wat in de vorige gesprekken al was gezegd, aparte verslagen werden niet meer gemaakt.

DAKLOOSHEID: WHAT'S IN A NAME?

'Een familie met 5 kinderen kocht een woning en trok daarin, maar na ondertekening van het verkoopcontract keurde de bank de lening niet goed (wilden maar 90% van de verkoopprijs lenen en de familie had geen eigen middelen). Daardoor woonden zij daar bijna een volledig jaar zonder iets te betalen. Verschillende mensen gaven noodsignalen: deze familie moest ergens anders naartoe, maar niemand ondernam iets. Uiteindelijk werden ze uitgezet en sliepen ze met de hele familie in de auto gedurende een week. Toen schoot de burgemeester in actie en konden ze toch in een noodwoning, maar die is ook duur en bovendien te klein (2 kamers voor 2 volwassenen en 5 kinderen)'.

'Ik verbleef een tijdje in een caravan, maar dat was een noodoplossing omdat ik niks anders vond. In de winter was het daar bitter koud. Het was echt overleven.'

'Ik ken een jongen die zich aanbood bij het OCMW omdat hij op straat stond en nergens terecht kon. Die jongen kwam er erg verzorgd voor, het OCMW wilde hem daarom niet geloven dat hij dakloos was, als ge niet aan het cliché voldoet...'

'Ik ondertekende een huurcontract voor een woning aan een voor mij betaalbare prijs. Toen ik aan de muren begon kwam alles los, het OCMW hielp mij om weer van het huurcontract af te komen, want de eigenaar wilde wel verbouwen, maar dan zou de huurprijs zwaar omhoog gaan. Nu woon ik tijdelijk in bij mijn zoon tot hij in die woning intrekt (hij kan die huurprijs wel betalen) en dan kan ik alleen blijven wonen in de woning waar hij nu woont. Maar dat zorgt voor problemen. Tevoren hadden wij een heel goeie band, maar nu zijn zowel hij als ik onze privacy kwijt en maken we de hele tijd ruzie. Dit mag echt niet te lang meer duren'.

'Ik zit al meer dan 6 maanden op straat. Ik werk via interim, maar dat gaat steeds moeilijker. Sta maar eens op tijd op als ge de hele nacht op een karton in de bosjes achter het station hebt 'geslapen', ge doet daar geen oog dicht. En u wassen, waar moet ge dat doen, ge moet er toch wat presentabel voorkomen op uw werk, niet? Ik ben ten einde raad, als er niet gauw iets gebeurt doe ik mijzelf iets aan'

Het Vlaams Netwerk heeft de gewoonte de termen 'dakloosheid' en 'daklozen' te gebruiken, elders (vooral in de Vlaamse hulpverlening en Europees) wordt er blijkbaar de voorkeur gegeven aan 'thuisloosheid' en 'thuislozen'. Naargelang de persoon of organisatie die de termen in de mond neemt krijgen die ook een andere invulling. Daarom: welke naam het kind krijgt is voor ons niet belangrijk.

Wel **belangrijk voor ons is hoe het probleem van dakloosheid wordt omschreven** en wie er als gevolg daarvan als **doelgroep** van een globale aanpak wordt bedoeld. Wij pleiten voor een **brede definitie** van dakloosheid:

1. Vertrekpunt is voor ons dat mensen in een extreme situatie van **onzekere of onstabiele huisvesting zitten, zonder huisvesting zitten of dreigen in zo'n situatie terecht te komen**. Een geschonden recht op wonen dus. Een 'thuis', als rustpunt, als 'eigen nest' of 'un chez soi' is uiteraard het doel en ja, het is niet omdat mensen een 'eigen huis' (dat betaalbaar is en van voldoende kwaliteit) hebben dat er ook altijd zomaar sprake is van een 'thuis'. In dat geval is er ook voor ons nog altijd een probleem dat moet opgelost worden. Maar wij willen toch waarschuwen voor het begrip 'thuis'. Allerlei 'alternatieve' woonvormen (kraken, samenhuizen, containerwonen, buitenwonen...) of vormen van opvang kunnen voor sommigen (zeker tijdelijk) wel een 'thuis'gevoel opwekken, maar zolang men daar niet **vrij en bewust voor kiest** (dus niet bv. omdat men iets beters toch nooit zal kunnen betalen, omdat 'ze mij dan gerust laten', omdat 'het toch al veel beter is dan daarvoor', omdat 'het wel gemakkelijk is'...) is er voor ons nog steeds een probleem. En dus een situatie van dakloosheid;
2. Er zijn mensen die puur wegens persoonlijke problemen in dakloosheid terechtkomen (de bankdirecteur die alles verliest na een depressie, weggelopen jongeren uit middenklassegezinnen...) en ook wij weten niet hoe groot die groep is. Wel weten we dat de groep die in dakloosheid terecht komt als gevolg van maatschappelijke uitsluiting –en dus armoede (!)– heel groot is. Uiteraard zijn ook daar veel mensen bij met persoonlijke problemen, maar wat is daar dan oorzaak en wat gevolg? In elk geval: **eens iemand dakloos is staan armoede en maatschappelijke uitsluiting ALTIJD in de weg** als hij of zij uit de dakloosheid wil ontsnappen;
3. Daklozen indelen in 'groepen' of 'categorieën' heeft voor ons geen zin, meer nog: we verzetten ons daar heel erg tegen. Immers, als er iets opvalt bij daklozen dan is het wel het **heel snel overgaan van de ene situatie naar de andere**: van de straat naar de opvang en terug naar de straat naar intrekken bij vrienden of familie naar in de auto slapen naar kraken naar tijdelijk terug huurder of zelfs koper van een woning naar... Het gaat om dezelfde mensen!

Bijgevolg hebben we een probleem met de enge invulling van de doelgroep voor een Vlaamse globale aanpak die werd gegeven bij de opstart van de 'stuurgroep thuisloosheid' (het Vlaams Netwerk maakte daar toen nog geen deel van uit) in een nota die het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin na overleg met het SAW en de VVSG schreef². Die nota vertrekt immers van de definitie die CAW's nu al gebruiken voor de 'pure' 'thuislozenzorg' (focus op persoonlijke kwetsbaarheid, waardoor al meteen mensen met alleen materiële problemen uit het vizier verdwijnen), blijft in 'categorieën' denken (wat maakt dat wisselende situaties te weinig in beeld komen) en komt bovendien met een wel erg enge selectie van 'categorieën' uit de ETHOS-typologie van FEANTSA³, waardoor een globale aanpak van dakloosheid niet zou bedoeld zijn voor campingbewoners en woonwagenbewoners, asielzoekers, slachtoffers van huiselijk geweld, mensen die tijdelijk verblijven bij familie, vrienden of kennissen...

4. Een vierde criterium voor een globale aanpak van dakloosheid is voor het Vlaams Netwerk daarom dat er rekening wordt gehouden met **ALLE 'woon'situaties ('categorieën') waarvan sprake in de ETHOS-typologie.**

² *Contouren voor een meer globale aanpak van thuisloosheid in Vlaanderen (2009-2014)*, Departement WVG, 22 april 2010.

³ <http://www.feantsa.org/files/freshstart/Toolkits/Ethos/Leaflet/NL.pdf> FEANTSA, de Europese koepel van dienst- en hulpverleners voor daklozen, maakt in die typologie een naar ons aanvoelen artificiële opsplitsing tussen 'daklozen', 'thuislozen', 'mensen in onstabiele huisvesting' en 'mensen in 'ontoereikende huisvesting', benoemt dit ook als 'categorieën' (voor ons dus te strak) en biedt weinig inzicht in de oorzaken van dakloosheid (er wordt geen link gemaakt met armoede en de veelheid aan uitsluitingsmechanismen die daar spelen). De verdienste van deze typologie is echter dat ze zeer goed de grote diversiteit aan 'woon'situaties waar daklozen mee geconfronteerd worden vat. Op die manier gebruiken we ze dan ook graag.

EEN STEEDS GROTER WORDENDE GROEP

Er bestaan geen betrouwbare cijfers over het aantal daklozen in België of Vlaanderen, enkel ruwe schattingen of cijfers die slechts een (klein) deel van het aantal daklozen tellen. Voor het Vlaams Netwerk bestaat er echter geen twijfel over dat het over een zeer grote groep gaat, ook in Vlaanderen. **Rekening houdend met onze brede definitie zijn het er zeker enkele tienduizenden⁴. Er is een structureel probleem.**

Tegelijk hebben de verenigingen waar armen het woord nemen ook sterk de indruk dat het **aantal daklozen de laatste tijd sterk stijgt**. Ligt dat aan de economische crisis? Vallen er meer mensen uit de boot omdat er vanuit het beleid extra drempels worden opgeworpen (rechten die meer en meer voorwaardelijk worden, strijd tegen 'sociale fraude', besparingen die zich ook laten voelen in de kwaliteit van de hulpverlening...)? In elk geval: het probleem is enorm!

Er zijn de laatste jaren al een boel studies en analyses uitgevoerd die een goed beeld geven van wie in Vlaanderen dakloos is of het dreigt te worden en waar de uitdagingen liggen om daar iets aan te doen vanuit het beleid⁵. Daarom: **het gaat niet op om op cijfers te wachten om er aan te beginnen**, het is tijd voor actie!

Natuurlijk geldt wel: hoe beter de gegevens, hoe beter je kan plannen en hoe beter je kan opvolgen of wat je als overheid doet ook echt resultaat heeft. En dus blijft er nood aan slimme cijfers: hoeveel daklozen zijn er, waar zitten ze, in welke situatie zitten ze, waar bieden ze zich wel of niet aan met een vraag om hulp, welk antwoord krijgt die vraag, zijn ze daar dan wat mee...

Maar dat soort cijfers moet dus verzameld worden TERWIJL er gestart wordt met een globale aanpak.

We gaan even in op wat de Vlaamse regering daar rond plant.

In het VAPA lezen we:

Er wordt een wetenschappelijk onderbouwde nulmeting uitgevoerd in 2011, gevolgd door een jaarlijkse monitoring van het aantal daklozen, volgens de wettelijke definitie in Vlaanderen (DS 162).

Om een duidelijk zicht te krijgen op de thuislozenproblematiek in Vlaanderen en Brussel zullen we een onderzoek laten uitvoeren waarin zowel de vraag naar thuislozenzorg, als de omvang van het beschikbaar aanbod en de mate waarin de vraag en het aanbod zich tot elkaar verhouden in beeld gebracht worden (DS 21)

Wat is dat: de 'wettelijke definitie in Vlaanderen'? Eerder was er al het onderzoek in opdracht van de POD MI van 2009 rond de hulpverlening van de OCMW's (waar het Vlaams Netwerk bij betrokken was)⁶. De onderzoekers stelden daar vast dat de Vlaamse regering zelf verschillende definities van dakloosheid gebruikt per 'sector' (zo bv. werkt het Kaderbesluit Sociale Huur met de federale definitie die veel meer gericht is op de toegang tot betaalbare, kwalitatieve huisvesting).

Wij horen dat de KULeuven (LUCAS) bijna klaar is met het uitwerken van een methodiek om het aantal daklozen en hun hulpvragen in kaart te brengen. Welke definitie van dakloosheid hebben zij gebruikt? Dezelfde als die welke zij gebruikten in 2010 voor hun sterkte/zwakte analyse van de Vlaamse 'thuislozenzorg'⁷: dat was de te enge definitie van de CAW's die we hierboven in vraag stelden. En wanneer volgt dan de toepassing van de door hen voorgestelde methodiek?

⁴ Zo bv. telt Tellus, het registratiesysteem van de CAW's, enkel het aantal mensen dat jaarlijks minstens 1x wordt opgevangen in een opvangstructuur voor 'thuislozen' (enge definitie, zie boven), maar worden geen cijfers bijgehouden van het aantal mensen dat zich daar jaarlijks aanbiedt met een vraag om opvang en dat niet wordt geholpen. Het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk zei reeds bij herhaling dat alleen door die vragen om opvang bij te houden de gekende cijfers (laatste cijfer is van 2007: 10.316 personen) wellicht zouden verdubbelen. Alleen al met het aantal personen erbij voor wie een gerechtelijke procedure tot uithuiszetting werd opgestart (12.108, cijfer van VVSG uit 2009, zie ons dossier *Uithuiszetting van huurders*) komen we op die manier tot 25.000 à 30.000 mensen per jaar in Vlaanderen. Het aantal mensen dat tijdelijk bij familie, vrienden of kennissen intrekt (naar onze ervaring de grootste groep daklozen, zij zijn de 'onzichtbaren') is dan wellicht nog maar heel gedeeltelijk meegeteld. Voor meer cijfers, zie ook http://www.armoedebestrijding.be/cijfers_daklozen.htm

⁵ Wij kennen er 2 die ook de daklozen zelf ondervroegen: *Zonder (t)huis. Sociale biografieën van thuislozen getoetst aan de institutionele realiteit en maatschappelijke realiteit*, Tine Van Regenmortel e.a., Leuven, 2006 en *Woonpaden van kwetsbare bewoners: een gevalstudie met (ex)thuislozen in Oostende*, Gent, 2011. Daarnaast is er deel 2. van het 2-jaarlijks *Verslag Armoedebestrijding 2008-2009* van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, waaraan ook enkele van onze verenigingen waar armen het woord nemen meewerkten en dat volledig aan dakloosheid is gewijd <http://www.armoedebestrijding.be/publications/verslag%20dakloosheid/Dakloos-08-09-NL-Web.pdf>

⁶ *Onderzoek naar de OCMW-hulpverlening aan dak- en thuislozen*, De Boyers e.a., Antwerpen, 2009.

⁷ *Aanbodverheldering Vlaamse Thuislozenzorg*, Demaerschalk en Hermans, Leuven, juli 2010.

Wij vragen in elk geval:

-dat er **met onze brede definitie wordt gewerkt**

-dat zoveel mogelijk diensten bijhouden wanneer ze met daklozen in contact komen, wat hun situatie is, hun noden zijn en hoe daarmee is omgegaan (doorverwijzing, zelf hulp geboden, geen hulp geboden (want...), resultaat...)

-wij denken bv. aan: federale en Vlaamse administraties (bv. welke groepen kregen installatietoelagen, hebben geen adres, krijgen een huursubsidie na dakloosheid...), rechtbanken (uithuiszettingen...), OCMW's, gemeenten (ambtelijke schrappingen, referentieadressen...), politie (interventies op straat...), ziekenhuizen, eerstelijns gezondheidszorg, mutualiteiten, Kind en Gezin, vakbonden en werkloosheidskas, VDAB, integratiecentra, huurdersbonden, woonwinkels, SHM, SVK, CAW's, straathoekwerk, voedselbanken, private hulpverlening, opbouwwerk, verenigingen waar armen het woord nemen...

-overall moet de **privacy van mensen worden gerespecteerd, de registratie van gegevens moet anoniem**, maar gegevens moeten wel vergelijkbaar zijn en gecentraliseerd kunnen worden

-lokale verschillen moeten kunnen worden benoemd, per dienstverlener moet mogelijk zijn te benoemen met welke situaties zij in contact komen en hoe hun dienstverlening beter kan

PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN DAKLOOSHEID: EERST EN VOORAL...

Daklozen zijn mensen in armoede⁸ en armoede bestrijd je door in te zetten op **grondrechten**⁹. Op een aantal grondrechten (onderwijs, cultuur) zijn we in dit dossier om praktische redenen niet ingegaan¹⁰, hoewel ze uiteraard ook voor mensen die dakloos zijn belangrijk zijn en dus zeker moeten worden meegenomen in een globale aanpak van dakloosheid. Verderop in dit dossier gaan we in op aspecten van het recht op gezondheidszorg en welzijn, gezin, maatschappelijke dienstverlening, werk, recht... Maar eerst en vooral willen we het belang benadrukken van het recht op wonen en inkomen.

Elke aanpak van dakloosheid (zowel het voorkomen ervan als het beëindigen er van) is dweilen met de kraan open zolang:

-er te weinig betaalbare huisvesting is (met woonzekerheid en kwaliteit!)

-mensen geen inkomen hebben dat een menswaardig leven mogelijk maakt (en dus ook kan volstaan om een betaalbare woning van goede kwaliteit te betalen);

We vestigen nog eens de aandacht op onze belangrijkste eisen en aanbevelingen:

Betaalbaar, zeker en kwaliteitsvol wonen

→ Wij vragen dat eindelijk werk wordt gemaakt van een **substantiële huursubsidie** voor de bijna 200.000 gezinnen die op de private huurmarkt in voor hen te dure en/of slechte woningen wonen. De recent goedgekeurde huurpremie helpt een veel te beperkte groep mensen (en voert een aantal drempels in, die wij herzien wensen te zien) en ook voor de reeds langer bestaande 'huursubsidies' (in feite verhuissubsidies) geldt dat¹¹. Wij krijgen graag duidelijkheid over wat nog deze legislatuur mogelijk is, wij vragen dat de substantiële huursubsidie (samen met de bouw van sociale woningen) wordt mee genomen wanneer men de woonfiscaliteit (woonbonus e.a.) herbekijkt nadat die geregionaliseerd is;

→ Er moet een versnelling komen en hogere ambities voor de **bouw van extra sociale huurwoningen**¹²;

→ De **toegang en betaalbaarheid van de sociale huur** moet verbeterd:

-een aantal drempels (bv. bij (her)inschrijving, toewijzing, kosten en huurprijsberekening...) in het Kaderbesluit Sociale Huur moet weg¹³;

-bij de hervormingen in de SVK-sector mogen noch de huurdersbegeleiding, noch de toewijzing –die daar ondanks bepaalde mankementen nog steeds toelaat om beter dan bij de SHM in te spelen op noodsituaties– onder druk komen¹⁴;

→ De problemen met de huurwaarborg moeten structureel aangepakt. Wij vragen een **centraal huurwaarborgfonds voor zowel de sociale als private huur**¹⁵. De regionalisering van de federale huurwet laat binnenkort toe dit op Vlaams niveau te organiseren. Voor de private huur zou dit dus vanaf 2014 (? Wanneer komt daarover duidelijkheid?) kunnen, voor de sociale huur moet er niet op de regionalisering gewacht worden, daar kan men dit nu al: wij vragen in elk geval dat de voorbereidingen daarvoor nu starten.

⁸ Zie ook boven bij onze definitie van dakloosheid, 'Dakloosheid: what's in a name'

⁹ Met grondrechten bedoelen wij steeds de 10 sociale grondrechten. Zie ook onze visietekst: <http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/Visietekst%20Vlaams%20Netwerk.pdf>

¹⁰ Zie inleiding, 'Goeie voornemens zijn goed...'

¹¹ Zie onze reactie op de (toen nog enkel principieel goedgekeurde) huurpremie http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/nieuwsbrieven/2011/nieuwsbrief%202011_13_1_Website.pdf; onze evaluatienota over de huursubsidiestelsels 1991 en 2007 die wij op vraag van minister Van den Bossche maakten op 2 december 2012.

¹² In onze reactie van 26 maart 2012 op het in aanmaak zijnde voortgangsrapport van het VAPA, bij de fiche 'Actie 154 - grond en pandendecreet' stelden we ons ernstige vraagtekens bij de huidige stand van zaken en de ambities die hier nog gelden. We hernemen onze commentaar daarover in bijlage 2.

¹³ Op 21 december 2009 bezorgde het Vlaams Network reeds een uitgebreide nota over het KSH, besproken op een verticaal permanent armoedeoverleg op 20 september 2010 (nadien volgde nog een extra nota ivm huurprijsberekening bij werkloosheid). Intussen is het afwachten wat een werkgroep binnen de Vlaamse regering/meerderheid overeenkomt, maar het Vlaams Network is er niet gerust in. Blijkbaar liggen eerder drempelverhogende ingrepen (verhoging inkomensgrenzen, contracten van bepaalde duur, administratieve boetes...) op tafel. In elk geval is het Vlaams Network niet blij met de betonning van de nieuwe huurprijsberekening die niet remedieert aan de te hoge huur voor de sociale huurders met de laagste inkomens en met de beperking van de keuzevrijheid voor kandidaat sociale huurders bij toewijzing. Tegen het besluit dat de keuzevrijheid beperkt heeft het Vlaams Network, samen met VOB, een procedure aangespannen bij de Raad van State.

¹⁴ Zie onze nota van 21 december 2011 bij de proeve van armoedetoets in voorbereiding op het recent principieel goedgekeurde erkennings- en subsidiëeringsbesluit voor de SVK's.

¹⁵ Voor onze visie op een centraal huurwaarborgfonds verwijzen wij naar het dossier van 12 van onze eigen verenigingen o.l.v. APGA uit 2007 en onze gezamenlijke visietekst met enkele andere (zowel Waalse, Brusselse, als Vlaamse) partners (waaronder het VOB), die terug te vinden is in het 2-jaarlijks *Verslag armoedebestrijding* van 2008-2009:

http://www.armoedebestrijding.be/publications/verslag5/rap5_Uitoefening_rechten_Huurwaarborg_NL.pdf

120510 Visie Vlaams Network op globale aanpak dakloosheid/ap

→ I.v.m. de **preventie van uithuiszetting van huurders en de problemen met herhuisvesting bij zowel uithuiszetting als na onbewoonbaar- of ongeschiktverklaringen** verwijzen we naar onze 2 recente dossiers en de 2 momenten van verticaal permanent armoedeoverleg daarover met het kabinet van minister Van den Bossche¹⁶.

Menswaardig inkomen.

→ We verwijzen voor onze belangrijkste eisen naar het memorandum voor de federale verkiezingen van 2010 van Decenniumdoelen¹⁷:

- brede verplichte ziekteverzekering;
- veralgemening derdebetalersregeling¹⁸ en een rem op supplementen en remgelden;
- automatische toekenning OMNIO-statuuat;
- minstens optrekken uitkeringen uit sociale zekerheid en bijstandsuitkeringen tot Europese armoedegrens (wellicht ligt ook deze nog te laag en zal er op basis van de budgetstandaard nog een verhoging nodig zijn);
- mee laten stijgen minimumlonen;
- aanvullende financiële steun moet een recht worden en er moeten minima worden afgesproken (zonder extra hulp op maat en tussenkomst voor onverwachte uitgaven uit te sluiten);
- onderhoudsgeld koppelen aan leeftijd kinderen en een betere werking van DAVO¹⁹;
- kinderbijslag verhogen voor kwetsbare gezinnen²⁰;
- wij blijven extra inspanningen voor een kwaliteitsvolle schuldbemiddeling vragen²¹.

→ Rechten moeten worden uitgeput, **onderbescherming aangepakt**, o.m. door meer kwaliteit in de maatschappelijke dienstverlening van de OCMW's en proactief handelen door OCMW's, mutualiteiten, vakbonden,... i.s.m. straathoekwerk, Kind en Gezin, eerstelijns gezondheidszorg...²²

¹⁶ Dossier uithuiszetting van huurders, Vlaams Netwerk, 20 juli 2011. VPAO van 21 juni 2011; Dossier ongeschikt- en onbewoonbaarverklaring, Vlaams Netwerk, 10 november 2011. VPAO van 14 november 2011. De minister antwoordde op 14 november 2011 (uithuiszettingen) en op 21 februari 2012 (onbewoonbaarheid) ook nog eens schriftelijk. Wij zagen nog niet de kans hier op te reageren, in bijlage 3 geven we onze reactie op deze 2 brieven van de minister.

¹⁷ Een Vlaams samenwerkingsverband van middenveldorganisaties rond armoedebestrijding, waar het Vlaams Netwerk deel van uitmaakt, zie (pp 4-5): <http://www.decenniumdoelen.be/documenten/fed-memorandum-dcd-20101.pdf>

¹⁸ Zie ook ons standpunt dat we recent innamen i.s.m. Gezinsbond, Vlaams Patiëntenplatform: http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/nieuwsbrieven/2011/nieuwsbrief%202011_12_2_Website.pdf

¹⁹ Zie daarvoor onze reactie n.a.v. het recente wetsvoorstel van CD&V: http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/nieuwsbrieven/2012/nieuwsbrief%202012_2_3_Website.pdf

²⁰ Het Vlaams Netwerk werkt hier in de loop van 2012 mogelijk een gedetailleerd standpunt over uit.

²¹ In 2010 verzamelden wij het vele werk van onze verenigingen rond schulden op een forum, dossier te vinden op http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/beleidsdossiers/05_1006%20Dialogboek_Stop%20Schulden%20Nu.pdf Onlangs reageerden wij ook op de herziening van de wet op de collectieve schuldenregeling http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/nieuwsbrieven/2012/nieuwsbrief%202012_4_1_Website.pdf en op het uitblijven van een broodnodig financieel engagement van de Vlaamse regering voor de erkende diensten schuldbemiddeling http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/nieuwsbrieven/2011/nieuwsbrief%202011_15_3_Website.pdf

²² Zie ook verder in de tekst bij 'Maatschappelijke dienstverlening is een recht'

PREVENTIE VAN DAKLOOSHEID, EXTRA AANDACHT VOOR...

Slachtoffers familiaal geweld

'Ik werd dakloos door mijn incestverleden. Ze gingen mijn dochter afpakken, ik ben dan maar terug naar huis gekeerd, het risico dat hij aan me zou zitten nam ik erbij, zolang ik mijn dochter maar kon bij me houden.'

Opvallend: bijna in elke vereniging waar we dit dossier voorbereidden waren er vrouwen die én op een bepaald moment in hun leven slachtoffer waren van geweld (echtgenoot, vader, zoon...) én dakloos waren (geweest). In de meeste gevallen waren het geweld en de vlucht daarvoor de rechtstreekse aanleiding voor een heel onzekere woonsituatie en zelfs een leven op straat.

We verwijzen ook graag naar het verslag van de studiedag die onze Brusselse vereniging Bij Ons-Chez Nous in 2008 organiseerde over dakloze vrouwen en waar geweld in het gezin als 1 van de belangrijke oorzaken naar voren kwam van dakloosheid bij vrouwen²³.

→ Er zou een **strategisch plan intrafamiliaal geweld** (in de maak?) zijn. Het is absoluut noodzakelijk dat daarin ook wordt ingezet op de preventie van dakloosheid.

'Instellingverlaters'

We hebben het over: jeugdinstellingen (PMI, Bijzondere Jeugdzorg...), gehandicaptenzorg (beschut wonen...), psychiatrie, ziekenhuizen, LOI en FEDASIL, gevangenis. Wij stellen vast dat we voorbeelden hebben die allemaal in dezelfde richting wijzen:

- er is **zeer weinig tot geen enkele begeleiding** voorafgaand aan het ontslag, mensen worden soms zelfs letterlijk 'aan de deur' of 'op straat' gezet;
- in veel van deze instellingen **ontbreekt blijkbaar een cultuur die aanzet tot het sterker maken van mensen**, zelf oplossingen zoeken, 'zijn plan trekken', op sommige plaatsen zou dit zelfs tegengewerkt worden en 'houdt men mensen klein', met alle gevolgen van dien als mensen daarna op zichzelf komen te staan;
- samenwerking** tussen instellingen enerzijds en hulp- en dienstverlening in de 'buitenwereld' anderzijds is op veel plaatsen **blijkbaar onbestaande of toch zeer miniem**.

Het Vlaams Netwerk vraagt in elk geval dat zwaar wordt ingezet op het wegwerken van die mankementen. Mensen mogen bij ontslag uit een instelling niet op straat komen te staan. **Zij moeten daarom op tijd worden voorbereid op hun ontslag, er moet een oplossing zijn voor hun huisvesting vanaf dag 1 en er moet voldoende (vrijwillige) begeleiding en nazorg worden gegarandeerd na ontslag.**

Wij kennen de interne werking van veel van deze instellingen of sectoren nog onvoldoende, in het kader van de gesprekken voor dit dossier ontbrak de tijd om ze meer in detail te bekijken met onze verenigingen. Bijgevolg is het (in dit stadium, zonder specifieke dossiers) heel moeilijk om heel concrete aanbevelingen te doen m.b.t. hun werking, maar we geven mee wat we kunnen vanuit een beperkt aantal ervaringen van onze mensen. We koppelen er ook al aan wat we op beleidsvlak hebben vernomen.

Gevangenis

Voor straffen lager dan 1 jaar is huisvesting geen must bij ontslag.
Voor straffen tussen 1 en 3 jaar slechts in bepaalde gevallen?
Enkel boven de 3 jaar is dit een must.

'Ik kreeg pas de dag voor mijn ontslag bezoek van de sociaal assistent, ze gaf mij een papiertje mee voor de nachtopvang van de broeders. Zij verwezen mij door naar hier (CAW, crisisopvang), ik kan hier nog enkele weken blijven, maar als ik daarna geen oplossing heb doe ik iemand iets zodat ze mij terug oppakken, want terug op straat dat zie ik niet zitten'

'Toen een goeie vriend van mij in de gevangenis zat ging ik hem regelmatig opzoeken, hij was toen clean en vast van plan om niet te hervallen. Ik had hem gezegd dat hij bij mij tijdelijk kon intrekken als hij buiten kwam, maar toen hij vrij kwam kwam hij niet opdagen. Daar had ik al voor gevreesd, ik wist dat hij te beschaamd was om mijn aanbod aan te nemen. En waar ging hij naartoe? Natuurlijk naar wat hij kende. Toen ik hem ging zoeken aan het station vond ik hem

²³ http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/beleidsdossiers/11_1021%20Bij%20Ons%20BAPN_Studiedag%20dakloze%20vrouwen.pdf
120510 Visie Vlaams Netwerk op globale aanpak dakloosheid/ap

daar in gezelschap van zijn oude vrienden, hij had gebruikt. Hij keek beschaamd naar mij en zei 'ge kent mij he'. Ik ben er zeker van dat het anders was gelopen als iemand hem zou geholpen hebben toen hij buiten kwam'.

'In onze vereniging krijgen wij nu al een paar keer mensen die een straf met een enkelband moeten uitzitten. Daarvoor moet ge een vast adres opgeven, maar die mensen hebben dat niet. Ze denken: ik geef zomaar iets op, maar dan komt de dag dichterbij dat ze die enkelband om moeten en dan is het paniek' (een werker).

Wij vernemen dat er een 'strategisch plan voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden' is, maar dat daarin (nog?) geen luik rond 'wonen' is voorzien. Er zou ook een nieuw decreet in de maak zijn rond de hulpverlening aan gevangenen?²⁴

In de **hulpverlening aan gevangenen (voorbereiding op ontslag) en ex-gevangenen (nazorg) moet het recht op wonen bijzondere aandacht** krijgen. Gevangenen moeten ook kunnen **sparen voor de periode na hun vrijlating**, nu komen zij vaak buiten zonder 1 euro en zijn zij vaak onmiddellijk aangewezen op de hulpverlening. Vaak valt er tussen hun ontslag en de start van financiële hulp door het OCMW ook een periode die zij zelf moeten overbruggen. Er is duidelijk **ook nood aan meer nazorg op andere vlakken** (bv. hulp bij uw 'papierwinkel' bij thuiskomst).

We denken aan een aanpak zoals die in Nederland bestaat (Plan van Aanpak) en waar elke gedetineerde 8 weken voor vrijlating een **persoonlijk assistent** krijgt toegewezen (al lijkt ons dat al behoorlijk laat), die ook al onmiddellijk overlegt met de **cliëntmanager** die na de vrijlating de (ex-)gedetineerde moet opvolgen. Decenniumdoelen pleitte eerder ook al voor **OCMW-antennes in elke gevangenis**, zodat de maatschappelijke dienstverlening ook voor gevangenen kan gegarandeerd worden en de overgang naar de periode na ontslag beter voorbereid kan worden. Wij vragen dat deze pistes onderzocht worden.

Jeugdinstellingen (maar ook jongeren die thuis weg gaan)

Overall hebben onze mensen de indruk dat vooral bij jongeren de dakloosheid heel sterk toeneemt. Het gaat dan zowel om jongeren die thuis (al dan niet minderjarig) weg zijn gegaan, als om jongeren die uit instellingen stromen en binnen de kortste keren op straat staan. Iets wat wij vaak terug horen komen: jongeren zijn de hulpverleners, opvoeders... beu als ze buiten komen, dus zoeken ze zeker geen hulp (als ze al weten waar die te vinden).

'Jongeren hebben geen structuur, ze kunnen geen verantwoordelijkheden aan' (dat horen we van ouders, familieleden... volwassenen dus); 'ik was jong en naïef en ik heb mij laten op sleeptouw nemen door slechte vrienden, ik werd ook niet goed geholpen door de sociaal assistent in Brussel, hier in Antwerpen hebben ze mij wel goed geholpen (het klikte)' (ex-dakloze jongere zelf); 'ik heb hier een aantal jongeren van 14 à 15 jaar waarvan ik weet dat ze binnenkort zeker weg zullen gaan thuis omdat het daar niet botert en dan zijn ze dakloos, die jongeren kunnen inderdaad moeilijk met afspraken en structuur om, maar ze voelen zich ook niet begrepen' (werkster uit een vereniging)

De voorbereiding op ontslag uit een instelling en zelfstandigheid is duidelijk een grote nood. Niet alleen horen we dat hulpverleners uit instellingen in de jeugdzorg de hulpverlening voor jongvolwassenen en daklozen onvoldoende kennen, er te weinig contact mee hebben en vice versa, we horen ook dat jongeren in de instellingen te weinig kansen krijgen om zelf verantwoordelijkheden te dragen, zelfstandig te zijn. Dat geldt zeker voor instellingen waar jongeren in groep functioneren, maar ook bij begeleid zelfstandig wonen is er nog een probleem. We horen immers dat hier nog te veel beroep op wordt gedaan als 'laatste station' voor jongeren waar men 'elders geen blijf mee weet', maar dat er daarom nog geen garanties zijn dat deze jongeren daardoor ook effectief beter voorbereid zijn op zelfstandigheid achteraf, men laat hen immers grotendeels los.

Een als positief ervaren 'tegenvoorbeeld': 'Het comité Bijzondere Jeugdzorg had voor mijn dochter zelf contact opgenomen met het OCMW om het leefloon voor haar vertrek uit de instelling al te regelen'.

Het VAPA zegt:

*(DS 93) Opvoedings- en gedragsproblemen worden vroegtijdig aangepakt, in het bijzonder naar kansengroepen. (...) Goede praktijken, aangevoelde noden en praktijkaanbevelingen inzake crisis hulp voor jongvolwassenen worden verzameld met het oog op het ontwikkelen van een **ontwerpdraaiboek van crisis hulp voor jongvolwassenen**.*

²⁴ Dit lazen wij in een brief van minister Vandeurzen van 26 juli 2010.
120510 Visie Vlaams Netwerk op globale aanpak dakloosheid/ap

(DS 94) Hulpcontinuïteit en –coördinatie staan centraal in de **gezinsondersteuning naar kwetsbare gezinnen**. (...) De jongeren worden **tijdens hun verblijf in een instelling voor bijzondere jeugdzorg voorbereid op hun terugkeer in de maatschappij, zodat het risico dat ze op dat moment in dakloosheid vervallen beperkt wordt.**

(DS 185) Er worden samenwerkingsafspraken gemaakt met de woon-, gezondheids- en welzijnsactoren en de lokale besturen. **Het actieplan voor kwetsbare jongvolwassenen focust op de overgang van minder naar meerderjarigheid en op de overgang van jeugdhulp naar hulp voor volwassenen. Dit actieplan wil voorkomen dat jongeren met een hulpverlening in BJB of VAPH terecht komen in situaties van thuisloosheid.**

Graag krijgen wij een stand van zaken i.v.m. deze 3 belangrijke doelstellingen. Wat ons niet duidelijk is: zijn alle instellingen waar jongeren in verblijven hiermee gedekt? Welke aanpak is hier voorzien naar jongeren die niet vanuit instellingen vertrekken om op eigen benen te staan, maar wel vanuit de thuiscontext (al dan niet meerderjarig)? Wij dringen er ook op aan dat men in deze plannen vertrekt vanuit het perspectief van de jongeren zelf. Welke participatie vanuit de doelgroep is hier voorzien?

Psychiatrie, ziekenhuizen, gehandicaptenzorg

'Ik zat 20 maanden in de psychiatrie. Toen ik beter was moest ik daar vertrekken maar ik vond niet meteen een woning. Vanuit het ziekenhuis werd voor mij een plaats gevonden in beschut wonen, maar eigenlijk had ik liever een eigen woning gehad. Ik heb dat ook niet nodig, ik kan alleen wonen, maar ik krijg de kans niet. Mochten ze mij bij het verlaten van het ziekenhuis gezegd hebben dat ik recht had op huursubsidie dan was het misschien wel gelukt, maar intussen ben ik door hier te zitten ook dat recht kwijt en de woningen zijn veel te duur voor mij. En in de instelling voor beschut wonen krijg ik ook al geen hulp om een woning te zoeken. Ik voel mij daar ook ambetant bij, er zijn mensen die moeten wachten op een plaats in beschut wonen en intussen neem ik hun plaats in terwijl ik dat niet nodig heb. Geef mij een woning en ik ben hier weg'.

'Ik ken een vrouw die in de psychiatrie zat en ze raadden haar daar aan om haar huishuur op te zeggen want anders zat ze met de rekeningen van het ziekenhuis en met de huur tegelijk zegden ze. Na een paar maanden werd ze plots van de ene dag op de andere ontslagen en stond ze op straat'

'Toen ik uit de psychiatrie buiten kwam had ik niks meer, alleen een torenhoge rekening van meer dan 4000 euro. Ik heb toen 3 weken in mijn auto geslapen in putje winter en ik betaal nu nog altijd mijn schulden van het ziekenhuis af'

'Ik kreeg bij mijn ontslag alleen een lijst met opvangcentra'

'Ze hielden mijn geld in, hoe kon ik dan iets sparen voor daarna?'

Patiënten en bewoners in de psychiatrie, ziekenhuizen en gehandicaptenzorg moeten ook een kwalitatieve begeleiding krijgen die hen voorbereidt op hun terugkeer in de 'buitenwereld', er moet daarbij prioritair aandacht gaan naar hun recht op wonen en hun inkomenssituatie. Ook in de nazorg moet dit een vast aandachtspunt zijn.

LOI en FEDASIL

Er stelt zich zowel een probleem met kandidaat-asielzoekers die niet binnen geraken in de LOI of de voorzieningen van FEDASIL, wegens het plaatsgebrek daar, als met mensen die uit deze instellingen ontslagen worden. Hetzij omdat ze als erkend vluchteling onvoldoende voorbereid zijn op de periode erna, hetzij omdat hun asielaanvraag werd afgewezen en zij in de illegaliteit terecht komen²⁵.

²⁵ In de gesprekken met de verenigingen waar armen het woord nemen die dit dossier voorbereidden kwam dit wel als belangrijk aandachtspunt naar voren, maar werd hier niet dieper op ingegaan omdat toen te weinig mensen met dit soort ervaringen aanwezig waren. In het dossier over de acute laagdrempelige opvang brachten enkele andere verenigingen wel materiaal aan, we verwijzen daarom opnieuw naar dat dossier voor onze aanbevelingen. *Dit is geen grap*, dossier BAPN en partners, 20 maart 2012. <http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/nieuws/120320%20-%20Dit%20is%20geen%20grap%20-%20Dossier%20actie%20winteropvang%20-%20BAPN.pdf>

OPVANG VOOR IEDEREEN DIE DAT NODIG HEEFT

We herhalen dat **het recht op wonen moet gegarandeerd worden**. Opvang kan dan slechts een voorlopige oplossing bieden, bij alternatieve woonvormen moet steeds de vrije keuze van het individu voor de aangeboden vorm van wonen voorop staan²⁶. Daarmee rekening houdend: **niemand mag tegen zijn wil gedwongen worden op straat te slapen**.

Daklozenopvang

Iemand die zich aanbood bij het OCMW van Hasselt werd doorverwezen naar het Leger des Heils in Brussel, voor iemand anders werd een oplossing gevonden in Leuven. We hebben voorbeelden van mensen die vanuit Brugge werden doorverwezen naar Oostende, vanuit Sint-Niklaas naar Hasselt...

Het VAPA zegt:

*Daklozen kunnen steeds terecht in **kwaliteitsvolle crisisopvang en nachtopvang in eigen streek**. Daarnaast zijn er voldoende plaatsen in de opvangstructuren. Het aantal plaatsen wordt daartoe uitgebreid en de regelgeving aangepast, met voldoende middelen voor een kwaliteitsvolle begeleiding en accommodatie (DS 162)*

→ Wij vragen simpelweg dat op deze doelstelling een planning wordt geplakt, met middelen.

→ Recent onderzoek toont duidelijk waar de noden liggen, dit moet gebruikt worden²⁷

Hieronder hoe wij dit zien:

Meer acute laagdrempelige opvang.

Laagdrempelige opvang (dagopvang en bed-bad-brood) zien wij niet alleen als het allerlaatste vangnet in geval van nood (het hele jaar door), maar zo'n opvang ontbreekt op veel plaatsen ook **als eerste ongedwongen opstap om terug met de hulpverlening in contact te komen**. Voorwaarde is dan wel dat dit niet 'the end of the road' is, dat men u daar niet opgeeft en helemaal geen begeleiding of hulpverlening aanbiedt. Omgekeerd moet er worden opgelet: niet aanklampen! Anders zouden sommige gebruikers kunnen wegblijven en dan...

Voor al onze eisen i.v.m. de acute laagdrempelige opvang verwijzen we naar ons dossier 'Dit is geen grap' van 20 maart 2012²⁸.

Op het overleg met minister Lieten werd toen afgesproken:

→ Dat er overleg zou komen met elke deputatie van de Vlaamse provincies over hoe lokaal het aanbod beter uitwerken (afstemming, invullen van tekorten);

→ Dat de Vlaamse regering loyaal zou meewerken aan de evaluatie en bijsturing van de acute laagdrempelige opvang binnen de werkgroep van de IMC MI o.l.v. Staatssecretaris De Block;

Wij vinden dit echter veel te vrijblijvend. De Vlaamse regering is de enige die er voor kiest geen aparte middelen te voorzien voor acute laagdrempelige opvang. Ze verwijst daarvoor naar het Gemeentefonds en legt de verantwoordelijkheid voor het al dan niet organiseren van acute laagdrempelige opvang bij de OCMW's en de federale overheid. Wij willen echter dat de Vlaamse regering hier dwingender optreedt en gaan er ook van uit de bestaande middelen niet zullen volstaan.

→ Kunnen de bestaande middelen (Gemeentefonds, Stedenfonds...) niet gekleurd worden? In elk geval vragen wij dat er vanuit Vlaanderen een **voor wat/hoort wat logica wordt opgezet tegenover de OCMW's**: 'jullie krijgen geld, jullie voorzien een dekkend opvangaanbod';

→ Hoe zit het met de verschillen lokaal tussen gemeenten die enkel het wettelijk verplichte minimum van de middelen uit het Gemeentefonds voorzien voor hun OCMW (8%) en zij die veel meer doen (gemeenten die tot 50% en meer van de eigen middelen toewijzen aan het OCMW)? **Wij vragen dat onderzocht wordt hoe gemeenten die te weinig financiële inspanningen doen voor hun OCMW (en dus ook voor de voorzieningen gericht op daklozen) verplicht kunnen worden tot grotere inspanningen.**

²⁶ Zie boven: 'Dakloosheid, what's in a name'

²⁷ *Onderzoek naar de OCMW-hulpverlening aan dak- en thuislozen*, De Boyers e.a., Antwerpen, 2009; *Aanbodverheldering Vlaamse Thuislozenzorg*, Demaerschalk en Hermans, Leuven, juli 2010. Zie wel onze opmerkingen hoger i.v.m. de gebruikte definitie van dakloosheid, de laatste studie gebruikt een engere definitie en benoemt dus niet alle tekorten en uitdagingen.

²⁸ *Dit is geen grap*, dossier BAPN en partners, 20 maart 2012. <http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/nieuws/120320%20-%20Dit%20is%20geen%20grap%20-%20Dossier%20actie%20winteropvang%20-%20BAPN.pdf>

→ **Extra (ook Vlaamse) middelen zijn nodig.**

Na onze actie van 20 maart werd in onze verenigingen als extra aandachtspunt hard aangedrongen op **kwaliteitsnormen**:

- **Mensen mogen niet in een vuilbak terecht komen**'. De opvang moet rekening houden met noden van mensen die heel sterk kunnen verschillen (kinderen, huisdier, man/vrouw, verslavingsprobleem of niet,...) en moet waardig zijn (hygiëne, privacy...)

- **Begeleiding en hulpverlening** moeten steeds beschikbaar zijn, maar moet vrijwillig zijn en mag niet aanklappen. Wij pleiten ook voor de inzet van **ervaringsdeskundigen** in de begeleiding, mensen die zelf dakloos zijn geweest. Ook **initiatieven die volledig gerund worden door daklozen zelf** moeten mogelijk zijn (met in de nabijheid hulpverlening die zich beschikbaar houdt en aanspreekbaar is indien gewenst)

Wet hotels ('Natte' hotels, Engeland), gecontroleerd drinken (Noorwegen), Drugshulpverlening

Wij zien mensen die eigenlijk nog niet 'problematisch' gebruiken (kleine dosissen...) behandeld worden als echte problematische gebruikers ('harm reduction' = 'beperken grootste schade'), waardoor ze pas echt verslaafd geraken. Aan die mensen wordt daarnaast geen enkele therapie aangeboden (vb. komt uit Antwerpen)

In Antwerpen is er een bed-bad-brood speciaal voor druggebruikers en alcoholisten, maar het enige nut daarvan is voor de overheid: de mensen van de straat houden. De hulpverlening is er zo goed als onbestaande, ook niet voor wie dit zou willen.

→ Zelfde opmerkingen als bij laagdrempelige opvang, **dit soort opvang mag geen eindstation zijn.**

→ **Kwaliteitsnormen.**

Kinderen

'Kinderen worden vaak weg genomen als iemand op straat belandt, waarom geven ze dat gezin niet gewoon een woning, dat is toch beter voor iedereen? Uiteindelijk kost het ook veel meer als ge die kinderen moet opvangen in een tehuis'

'Kinderen die oud genoeg zijn om zelf te beslissen kunnen toch niet terug naar hun dakloze ouders'

Uiteraard moet steeds het belang van het kind voorop staan, maar wij vragen dat ook net daarom **alle mogelijkheden worden uitgeput om kinderen en hun (dakloze) ouders samen te houden.**

Vluchthuizen

We vangen ook signalen op dat vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld minder makkelijk en minder snel in vluchthuizen terecht kunnen dan vroeger. Men koppelt opvang in een vluchthuis nu ook sterk aan opvoedingsondersteuning, terwijl dit niet altijd nodig is.

Uiteraard moeten slachtoffers van huiselijk geweld steeds snel kunnen opgevangen worden.

Crisisopvang

Het bestaande **aanbod vertoont grote gaten**, zeer veel mensen vallen ook uit de boot door **drempels**:

- geen aangepaste opvang voor koppels;
- voor gezinnen met kinderen;
- voor mensen zonder papieren;
- geen plaats voor honden;
- mensen wordt gevraagd eerst af te kicken, te stoppen met drinken, zo niet mogen ze er niet in;
- in sommige streken is er niets, of enkel voor deze of gene deelgroep;
- ...²⁹

²⁹ In ons dossier over de acute laagdrempelige opvang verzamelden we deels ook gegevens over de tekorten in de crisisopvang. *Dit is geen grap*, dossier BAPN en partners, 20 maart 2012, pp 6-7. <http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/nieuws/120320%20-%20Dit%20is%20geen%20grap%20-%20Dossier%20actie%20winteropvang%20-%20BAPN.pdf>

Het VAPA zegt:

(DS 184) Er wordt opvang en begeleiding gerealiseerd voor mensen zonder papieren. Er wordt overleg georganiseerd tussen de ministers die bevoegd zijn voor de opvang van asielzoekers en bepaalde andere categorieën van vreemdelingen (wet van 12 januari 2007), voor de opvang van daklozen en de voogdijminister van de Dienst Vreemdelingenzaken.

→ Hierover was nog geen actiefiche in het laatste voortgangsrapport van het VAPA

→ Mensen zonder papieren kunnen in de crisisopvang niet binnen, dit zou te maken hebben met een discussie over wie voor hun verblijf moet betalen (zij hebben wettelijk enkel recht op Dringende Medische Hulp). Wij vinden dat niemand op straat mag blijven tegen zijn of haar wil. Dit moet wettelijk opgelost worden!

Daarnaast zijn er drempels die terug te voeren zijn tot **een te grote afhankelijkheid van of een verstoorde relatie met hulpverleners, het bewust niet (meer) investeren in bepaalde mensen ook:**

'Ge geraakt er maar in als ge doorverwezen wordt, als ge u zelf aanbiedt is het veel minder gemakkelijk'

'Ge moet in de pas lopen en het spel mee spelen, anders helpen ze u niet'

'Veel jongeren geraken zelfs niet voorbij de intake, er zit daar personeel dat alleen als opdracht gekregen heeft zoveel mogelijk mensen terug wandelen te sturen, het is ook personeel zonder opleiding, een echte sociaal assistent krijgen de mensen daar niet te zien. Eigenlijk zouden ze een soort 'ontvangstbewijs' moeten vragen dat ze daar geweest zijn'.

We krijgen veel verhalen over een of andere vorm van 'zwarte lijsten': het ene opvanginitiatief vertelt aan het andere door wie de moeilijke klanten zijn, 'sancties' worden meticulous bijgehouden (dit staat in schril contrast met de registratie van andere zaken, bv. hulpvragen die niet beantwoord werden worden niet bijgehouden?)

Mensen die verschillende keren opnieuw in de opvang terecht kwamen worden op veel plaatsen uiteindelijk niet meer toegelaten want zijn 'chronisch', 'niet hulpverleningsvatbaar',...

'Ik werd op straat gezet van zodra mijn stempelgeld in orde was, ik moest mijn plan trekken, zegden ze, want ik kon nu zelf verder'

Verschillende voorbeelden van 'rebellie' wijzen volgens ons ook in dezelfde richting: onervaren sociaal werkers die in een situatie terecht komen die zij niet de baas kunnen en dit dan met machtsargumenten oplossen. Uiteraard zijn veel daklozen geen 'doetjes' en soms is er wel degelijk sprake van onaanvaardbaar gedrag (is dat dan niet vaak nadat een conflict al is geëscaleerd?), maar hulpverleners moeten volgens ons ook wel wat mogen hebben, al deze mensen hebben littekens en soms zit het zo hoog dat de bom wel eens barst.

'Er wordt teveel in mijn verleden gegraven. Ze vragen echt dingen die er niet toe doen en die ik heel persoonlijk vind'

Klachten ook over de **kwaliteit van de opvang en de (te) strakke huishoudelijke regels:**

'Ik betaal veel geld voor de opvang hier, maar het eten is hier bar slecht, we krijgen nooit fruit en het brood is soms dagen oud'

's Nachts sluiten ze de slaapkamer met de sleutel van buitenaf, we zitten opgesloten'

'Ik mocht zelfs niet naar het toilet gaan bij het CAW, want ik zat daar niet in de opvang'

Ook in de crisisopvang wil het soms schorten aan de **voorbereiding op de periode na ontslag**, deze ervaring die wijst op te weinig aandacht voor onderbescherming:

'Ik weet van verschillende mensen die in de opvang zaten en die zelfs niet ingeschreven waren op een wachtlijst voor sociale huur. Noch het OCMW, noch het CAW deden daar iets voor, dat zou toch automatisch moeten gebeuren!'

→ Pleidooi voor **betere opleiding** ('geen jonge snotneuzen meer') van begeleidend personeel, intakepersoneel (soms laaggeschoold);

→ Mensen moeten een **tweede kans** krijgen, niet jaren aan een stuk een stempel meedragen (bv. op 14 jaar eens geweld gepleegd, ik sta nu nog altijd op een 'zwarte lijst');

→ Er moet voldoende oog zijn voor **onderbescherming**, mensen moeten begeleid worden naar **zelfstandigheid na de opvang**, daarbij moet er prioritair aandacht gaan naar hun recht op wonen (inschrijving op de wachtlijst van een SHM en een SVK is het absolute minimum);

→ Mensen moeten ergens met hun klachten terecht kunnen als ze zich benadeeld voelen door de begeleiding in de opvang. Er moet een **onafhankelijke ombudsdienst** zijn die makkelijk bereikbaar is, mensen moeten de gegevens daarover al van bij de intake krijgen.

→ Een aantal zaken kan wellicht opgelost worden door **gebruikersparticipatie**. Om er voor te zorgen dat mensen openlijk hun mening durven zeggen wordt dit best o.l.v. externen gedaan (niet-CAW) en moet het ook mogelijk zijn dat mensen die niet zijn binnen geraakt, maar die zich wel aanboden voor hulp, hun mening geven. Wij geven er daarom de voorkeur aan dat waar mogelijk met verenigingen waar armen het woord nemen wordt samengewerkt of met andere participatief werkende groepen die onafhankelijk zijn van het CAW. Heel belangrijk is dat het CAW in zo'n proces van in het begin aangeeft hoe ver het wil gaan met mogelijke veranderingen. Als die bereidheid heel klein is dan heeft heel het participatief proces wellicht geen zin.

De **dagprijzen** (momenteel officieel iets meer dan 23 euro per persoon per nacht, maar wij hoorden ook de bedragen van 25 euro en 27 euro, van waar die verschillen?) liggen veel te hoog. Mensen souperen heel hun uitkering op, waardoor ze nog heel weinig leefgeld hebben en er heel zwaar wordt ingegrepen in hun persoonlijke vrijheid. Sommige daklozen bedanken om die reden voor opname in de opvang, bij anderen leidt dit tot opstandigheid, nog anderen leren af om zelf verantwoordelijkheden te nemen i.v.m. hun budget met alle gevolgen van dien na hun vertrek.

Een zeer groot probleem is dat mensen op deze manier ook onmogelijk kunnen sparen voor de periode na de opvang (sommigen blijven zelfs met schulden zitten als gevolg van de prijzen in de opvang)

'Ik ken een absurde situatie van een vrouw met haar 3 kinderen die in totaal meer dan 1800 euro per maand moest betalen om in de opvang te verblijven. Het OCMW betaalt dat dan, maar heeft wel geen gezinswoning ter beschikking'.

'Ik weet van een alleenstaande vrouw met 2 kinderen die werd opgenomen in de opvang nadat ze thuis had moeten vluchten voor haar man, hij sloeg haar. Maar na 3 dagen moest ze al terug vertrekken omdat ze niemand vonden die de rekening voor de opvang kon betalen, zelf had zij geen inkomen'

Er zou een verschil zijn tussen dagprijzen binnen en buiten het Algemeen Welzijnswerk?

→ De **dagprijzen moeten naar beneden** naar een redelijk niveau, in principe zou dit moeten overeenkomen met de huur van een kamer, de begeleiding die eigenlijk hulpverlening is moet gratis zijn.

→ Aangezien de hoge dagprijzen blijkbaar nodig zijn om de CAW's uit de kosten te doen raken: dat moet bijgesteld worden door de overheid!

We krijgen ook veel voorbeelden van **onduidelijke facturen of helemaal geen facturen**: mensen weten niet waarvoor ze betalen. Vaak wordt in de plaats van mensen 'gespaard', maar weten mensen niet hoeveel er wordt gespaard. Soms zouden zaken aangerekend worden die niet mogen?

'Ik betaalde een hoge rekening voor de dokter, in totaal meer dan 200 euro. De mutualiteit betaalde dat terug, maar dat kwam aan bij het CAW en niemand wilde mij vertellen wat er met dat terugbetaalde geld is gebeurd'

'Ik heb een dop van meer dan 1100 euro, de opvang kost normaal ongeveer 900 euro per maand en toch kreeg ik bij mijn vertrek uit de opvang te horen dat ik nog in min stond bij hen'

'Ik kreeg zelfs geen geld voor een cadeautje voor de verjaardag van mijn zoontje van het CAW'

Veel voorkomende klacht: iemand is weg uit de opvang, maar zijn uitkering blijft nog enkele weken toekomen bij het CAW waar hij in de opvang zat, waardoor hij in die hele periode volledig zonder inkomen zit.

→ Mensen moeten systematisch een **overzicht** kunnen krijgen van wat er met hun geld gebeurt;

→ In de opvang moet ook de mogelijkheid gegeven worden om enkel **budgetbegeleiding** te doen (niet 'automatisch' budgetbeheer), dan **leren mensen zelfstandig keuzes maken** en bereiden ze zich voor op periode daarna;

Het VAPA zegt:

*Daarbij worden de **erkende opvangstructuren van CAW en OCMW geëvalueerd in functie van het wegwerken van drempels en uitsluitingsmechanismen (DS 162)***

→ Hoe ver staat het daarmee?

Liever wonen dan opvang.

Noodwoningen.

We verwijzen naar onze dossiers uithuiszetting bij huurders en onbewoonbaar- en ongeschiktverklaring³⁰, waar we dieper ingaan op het tekort aan dit soort woningen, de betaalbaarheid ervan en de toegankelijkheid ervan (voor welke doelgroepen).

Housing First.

Iemand kreeg voor 8 maanden een plaats in beschut wonen, maar in feite kon hij perfect zelfstandig wonen, maar hij moest wel, hij moest uit zijn huis (onbewoonbaarverklaring), vond niet snel genoeg een andere betaalbare woning'.

Veel te veel mensen komen in een vorm van opvang terecht **bij gebrek aan een betaalbare, kwaliteitsvolle woning**. In feite maakt men mensen op die manier eerst dakloos om hen pas daarna weer te laten 'opklimmen' naar zelfstandig wonen. **Bepaalde regelgeving werkt de afhankelijkheid van mensen van de opvang bovendien net in de hand**. Zo bv. hebben wij de indruk dat daklozen die niet eerst via de opvang van de CAW's zijn gepasseerd veel minder instromen in de 4% sociale huurwoningen die elk SHM volgens het Kaderbesluit Sociale Huur versneld kan toewijzen. We vermoeden dat het feit dat de SHM daar de voorwaarde mogen aan koppelen van begeleiding dit in de hand werkt: omdat die begeleiding in handen is van de CAW's verloopt de 'intake' van de begeleide mensen via hen en gaat het in hoofdzaak om doorstroming vanuit opvanginitiatieven³¹? Zo bv. is het ook zo dat wie met uithuiszetting wordt bedreigd geen recht heeft op huursubsidie, terwijl de kans dat zo iemand recht heeft op zo'n huursubsidie veel groter wordt van zodra hij of zij in de opvang verblijft, want dan is hij of zij officieel dakloos³².

Housing First, een aanpak die in het buitenland opgang maakt, zegt: geef mensen eerst een huis, dan komt de rest. Ofwel met begeleiding, ofwel zelfs zonder. Omdat mensen vanuit een stabiele woonsituatie vaak veel beter gewapend zijn om zelf een groot deel van hun andere problemen aan te pakken.

Voor mensen die eigenlijk alleen in de opvang terecht komen omdat er geen echte woning beschikbaar, toegankelijk of betaalbaar is, is 'Housing First' eigenlijk een open deur intrappen. **Wij vragen dat regelgeving die de afhankelijkheid van opvang in de hand werkt, wordt aangepast. Het recht op wonen voor deze mensen moet meteen gerealiseerd worden**³³.

Voor wie dakloos is, kan de aanpak van Housing First enkel werken, indien er **voldoende woningen** voor handen zijn om deze mensen in onder te brengen (in Antwerpen bv. lijkt het project om die reden niet goed te werken) en (indien echt nodig³⁴) **voldoende woonbegeleiding**. Housing First mag niet gebruikt worden als voorwendsel om niet meer in andere vormen van opvang en alternatief wonen te investeren (**geen besparingsoperatie** a.u.b.!), zolang aan die voorwaarden niet is voldaan. Een belangrijke voorwaarde blijft trouwens dat de toewijzing van een woning niet afhankelijk mag zijn van de goede/slechte/niet bestaande relatie met de hulpverlening, rechtstreekse toewijzing moet mogelijk zijn, zo niet speelt weer de welzijnswaterval.

Alternatieve woonvormen

Skaeve Huse, samenhuizen, campingwonen, containerwonen, solidair wonen, gedoogd kraken (vb. Koningsstraat 123 in Brussel)...

Een privé vb. dat blijkbaar voor sommige mensen heeft gewerkt, de 'hospita' of 'kotmadam': iemand logeert in zijn/haar woning enkele daklozen, begeleidt hen bij verschillende diensten om 'hun papieren terug te regelen' (mutualiteit, OCMW...), zij betalen heel beperkte huur, voeren huishoudelijke taken uit.

³⁰ Zie *Dossier uithuiszetting van huurders*, Vlaams Netwerk, 20 juli 2011; *Dossier ongeschikt- en onbewoonbaarverklaring*, Vlaams Netwerk, 10 november 2011.

³¹ Hetzelfde fenomeen lijkt ons te spelen in de SVK's, waar we vaststellen dat de meest kwetsbare daklozen minder instromen dan anderen. Zie onze nota van 21 december 2011 bij de proeve van armoedetoets in voorbereiding op het recent principiële goedgekeurde erkennings- en subsidiëeringsbesluit voor de SVK's.

³² Al loopt het dan nog niet hoe het zou moeten. Zie onze evaluatienota over de huursubsidiestelsels 1991 en 2007 die wij op vraag van minister Van den Bossche maakten op 2 december 2012. Wij sluiten ons ook aan bij de opmerkingen van de stuurgroep thuisloosheid bij de koppeling van de huursubsidie aan de federale installatiepremie, waardoor daklozen slechts 1x voor huursubsidie in aanmerking komen en de facto ook aan strengere inkomensvoorwaarden moeten voldoen dan andere mensen in armoede. Zie: *Contouren voor een meer globale aanpak van thuisloosheid in Vlaanderen (2009-2014)*, Departement WVG, 22 april 2010, pg 10.

³³ Zie hiervoor bij 'Preventie van dakloosheid: eerst en vooral...'

³⁴ Zie onze visie op woonbegeleiding, we verwijzen er naar in bijlage 3. In bijlage 1 staan ook enkele ervaringen van mensen met woonbegeleiding.

Dit moet allemaal kunnen en lijkt ons in sommige gevallen ook meer kans op succes in zich te dragen dan de vaak veel rigider geleide crisisopvang, maar dit **mag geen 'echte woning' in de weg staan of in de plaats komen daarvan** (zie hierboven bij definitie daklozen, vrije keuze is belangrijk!)

Het VAPA zegt:

Middelen en regelgeving worden aangepast opdat nieuwe en experimentele woon- en begeleidingsvormen kunnen worden ondersteund. Daarbij wordt ook overlegd met de federale overheid en de lokale besturen, o.m. met het oog op een mogelijk gedoogbeleid voor het 'kraken' van leegstaande gebouwen voor laagdrempelige vormen van groepswonen. Dit alles gebeurt in overleg met mensen in armoede (DS 162).

→ Er moet in dit kader iets gedaan worden met **leegstand**, zowel op de private markt als in de sociale huur. Wij vinden dat de gemeenten veel meer moeten gebruik maken van hun **recht op onteigening en sociaal beheersrecht**. Zijn er specifieke redenen waarom dit niet gebeurt, dan moet daaraan verholpen. Er moet ook onderzocht worden of de **leegstandsheffingen** wel goed geïnd worden, of ze effectief zijn (aanzetten tot renovatie, opnieuw aanbieden op de koop/huurmarkt) en indien niet hoe dit kan worden verholpen. **Daklozen moeten de kans krijgen om met ondersteuning in dergelijke woningen zelf (al dan niet tijdelijk) hun leefruimte in te richten**, het samenwonen te organiseren (wie alleen wil wonen en dat aankan moet daar ook de kans toe krijgen), onder begeleiding van een sociaal economieproject de woning te renoveren...

→ Voor de **problematiek van het samenwonen** (gevolgen i.v.m. schulden, lagere uitkeringen, fiscaliteit, sociale huurprijzen...) moet, in afwachting van een meer ruime regeling, bij elke vorm van samen huizen of solidair wonen een oplossing worden gevonden. Wij vragen dat hier regelgeving komt die maakt dat OCMW's en andere welzijnsorganisaties die zo'n woonvormen willen mogelijk maken niet telkens apart met andere instanties een uitzonderingsregime moeten overeenkomen (in Sint-Niklaas bv. heeft het OCMW voor een initiatief van solidair wonen apart onderhandeld met de RVA). Blijkbaar is er al een formule in die zin gevonden voor zorgwonen? Dit kan worden gebruikt ter inspiratie?

Politie (en gemeente)

We hebben zowel eerder positieve, menselijke ervaringen met de politie als heel negatieve, onmenselijke en onaanvaardbare.

'Gisterenavond passeerde ik in de metro (ondergrondse tram, Antwerpen) en zag ik hoe een politiepatrouille een dakloze die daar lag te slapen en die onder invloed was hardhandig wegsleepte over de grond. Dat was echt mishandeling! Ik heb geprotesteerd, maar mijn vrouw heeft mij mee getrokken. Ik zie er zelf nog altijd uit als een clochard en dan zouden ze mij nog oppakken'

'Ik ging bij de politie langs en vroeg of ze mij niet te slapen wilden leggen in een cel, ik zag het echt niet zitten om op straat te slapen, maar ze wilden niet. Toen heb ik gestolen in een winkeltje en toen moesten ze wel'

'Bij ons heeft de gemeente onlangs in het park alle banken weggehaald, zo proberen ze ons weg te houden uit het park'

'Een politieagent duwde mij 10 euro in mijn handen, hij was echt geambeteerd dat hij niks voor mij kon doen'

In een aantal gemeenten horen we dat de politie daklozen mee neemt tot aan de opvang of zelf rond belt naar opvanginitiatieven op zoek naar een oplossing wanneer ze daklozen aantreft. In enkele andere gemeenten horen we van een hardhandige, repressieve aanpak door politie (systematisch 'schoonvegen' pleinen en stationsbuurt, zelfs een soort samenscholingsverbod en instructies rond 'cara-verbruikers', tot een voorbeeld waarbij honden werden losgelaten op enkele daklozen)

→ **Wij willen dat de repressieve aanpak van daklozen stopt.** Politiediensten en gemeenten moeten vanuit het belang van de daklozen handelen, er moet daarvoor lokaal op basis van goede afspraken met opvanginitiatieven en OCMW's worden samengewerkt zodat mensen oplossingen krijgen.

MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING IS EEN RECHT

Mensen gaan zelf niet en niemand zoekt ze op

Wij hebben verschillende voorbeelden van mensen die al jaren op straat leven. Wanneer je hen vraagt waarom ze zich eens niet in regel stellen met het een en ander en er proberen uit te raken, blijkt dat niemand hen de weg wijst naar wat er van hulpverlening bestaat. Mensen denken dat schulden op hen zullen afkomen (terwijl ze zelfs geen uitkering hebben wegens geen adres), dat ze toch niet kunnen geholpen worden, hebben schrik van het OCMW of ooit een conflict gehad, schrik hun 'vrijheid' te verliezen... Omgekeerd gaan diensten veel te weinig zelf op zoek naar deze zwaar onderbeschermde mensen.

→ Mensen hebben een **vertrouwenspersoon** nodig en hulp- en dienstverleners (OCMW, mutualiteiten, vakbonden, sociale huisvestingsmaatschappijen...) moeten uit hun kot komen, **actief op zoek naar onderbeschermde mensen**. Dat kan alleen maar door meer professionals (straathoekwerkers, sociaal assistenten OCMW, opbouwwerkers...) of door sterke vrijwilligers (ook ervaringsdeskundigen!) in te zetten en hen daarvoor ook te begeleiden en vormen.

Men kent zijn pappenheimers niet

'Ze zeggen u niet alles, 't is zo van 'ah, ik dacht dat gij dat wist'

'Mijn sociaal assistent heeft al fouten gemaakt en daar betaal ik dan de rekening voor'

'Alles hangt af van de sociaal assistent die ge hebt, bij ons in de gemeente is er een waar iedereen bij wil, die man haalt echt het onderste uit de kan voor u, maar natuurlijk heeft hij al teveel volk'; 'Als ge bij die terecht komt, amai, die doet echt niks voor u en ze werkt u zelfs tegen'

'Er werd mijn vrouw aangeraden haar rechten af te staan, zo zou ik meer krijgen dan wij beiden samen (stempelgeld), maar allez, da's toch niet goed voor haar, dan wordt ze volledig afhankelijk van mij, wij hebben dat geweigerd'

→ Het OCMW moet mensen inschrijven bij sociale huisvesting van zodra ze zich aanbieden (dit gebeurt nu niet systematisch)

→ Naast leefloon en/of aanvullende financiële steun moet ook gedacht worden aan andere rechten (bv. huursubsidies)

→ Voorstel: een **folder** mee geven aan mensen met daarin uitgelegd waar ze recht op hebben. De daklozengids (waar onze verenigingen DAK en Chez Nous aan meewerkten) van de POD MI is een begin, maar wij denken ook aan een soort afgeprint blad waar de sociaal assistent op aankruist welke hulpverlening, uitkeringen, voorzieningen... van toepassing zijn op zijn/haar situatie en daarbij een begeleidend boekje of infobladen die dat dan uitleggen.

→ Staat de rechtenverkenner op punt?

→ **Sociaal assistenten moeten regelmatig bijgeschoold** worden over rechten en regelgeving voor mensen in armoede; Ook inzicht in de leefwereld van mensen in armoede en een juiste attitude (wederzijds respect (mensen in armoede zijn geen kleine kinderen of criminelen) en empathie) zijn belangrijk. Daar kan via vorming aan gewerkt worden, maar **sociaal assistenten moeten ook gesanctioneerd kunnen worden**. De mogelijkheid om van sociaal assistent te wisselen binnen hetzelfde OCMW is bij veel mensen ook niet bekend...

→ Zijn er al goede voorbeelden van een handleiding/**kwaliteitscriteria voor een goed sociaal onderzoek?**

→ Ook hier is **gebruikersparticipatie** zinvol³⁵.

Op straat 'woon je samen'

We vangen verschillende verhalen op van mensen die als dakloze (verblijf op straat) ofwel het leefloon van een samenwonende, ofwel een soort leefgeld (vb. 505 euro/maand; 390 euro 'overlevingspremie') ontvangen. Het leefloon voor een samenwonende toekennen aan daklozen die op straat leven vinden wij echt niet kunnen (!), wat de andere bedragen betreft: we zijn niet 100% zeker wat de concrete context daar is (is dit vb. financieel aanvullende steun voor een minderjarige? We betwijfelen het, maar helemaal zeker zijn we niet), maar mocht dit een uitholling zijn door OCMW's van het recht op leefloon (wat we dus vermoeden) dan vinden we dit onaanvaardbaar!

Referentieadres.

Het niet hebben van een adres is een enorm probleem. Iemand die een tijdje niet op zijn oud adres woont kan ambtelijk geschrapt worden. Indien die persoon intussen geen nieuw adres heeft zijn **de gevolgen groot**: hij of zij kan geen identiteitskaart meer krijgen (soms lukt het wel nog om een tijdje de oude te gebruiken, maar van zodra men er op uitkomt dat die persoon geen adres meer heeft... dit is trouwens een reden waarom sommige mensen ervoor

³⁵ Wat randvoorwaarden voor succes betreft, zie hierboven bij gebruikersparticipatie bij crisisopvang CAW's.
120510 Visie Vlaams Netwerk op globale aanpak dakloosheid/ap

terugschrikken bij het OCMW aan te kloppen), kan geen bankrekening meer hebben, kan zijn loon of uitkering (werkloosheidsvergoeding, invaliditeit) niet meer ontvangen (een leefloon kan nog wel, als het OCMW dit cash uitbetaalt), de terugbetaling van ziektekosten door de ziekteverzekering kan niet meer, kan zich niet inschrijven op een wachtlijst voor een sociale huurwoning...

Er zijn mensen die van hun OCMW een referentieadres krijgen, maar we hebben ook **veel voorbeelden van mensen die geen referentieadres krijgen**. Het is vaak niet duidelijk waarom, maar vaak wordt het feit dat iemand tijdelijk inwoont bij een kennis of familielid aangegrepen om die persoon een referentieadres te weigeren (hoewel sommige OCMW's '**tijdelijke woonst**' wel toestaan, dat blijkt dan heel verschillend geïnterpreteerd te worden: vbn. van 1 maand tot veel langer 'door de vingers zien' dat iemand samen woont)

'Ik ging een referentieadres vragen en toen bleven ze maar doorvragen en toen ik eindelijk zei dat ik voor een paar weken bij een vriend kon logeren toen weigerden ze'

'Eerst **zetten ze u bij het OCMW aan om bij een kennis of familielid in te trekken**, dan zijn ze van u af, en als ge dan een referentieadres vraagt bij hen dan zeggen ze nee, dat gaat niet, ge moet u daar domiciliëren. Maar dan heeft die ander er van, want dan zitten ze aan zijn inkomen. Sommige mensen hebben ook schulden en dan gaat dat niet. En dan zeggen ze dat mensen frauderen door niet meer aan te geven wie bij hen woont, ge zout voor minder'

Vb. iemand komt van een andere gemeente, maar is daar al ambtelijk uitgeschreven en heeft maanden in de crisisopvang verbleven in de gemeente waar hij zich nu bij het OCMW aanbiedt. Toch **verwijst het OCMW hem door naar het OCMW van 'zijn' (vorige) gemeente** en wil het geen referentieadres geven.

We kregen het voorbeeld van iemand met de Nederlandse nationaliteit (**EU-burger** dus) die om een referentieadres ging vragen, maar die dit niet kreeg. Zij kreeg te horen dat ze eerst een **verblijfsvergunning** moest hebben. In het voorbeeld was niet duidelijk hoe lang de mevrouw in kwestie hier in België verbleef en of zij vroeger al een verblijfsvergunning had gehad die haar niet opnieuw was afgenomen (na 3 jaar verblijf met een geldige verblijfsvergunning krijg je een permanente vergunning), maar we vonden dit in elk geval het vermelden waard. Wat als mensen hier niet meer in regel mee zijn omdat ze geen vaste verblijfplaats (meer) hebben, maar in principe wel lang genoeg in België hebben verbleven om hier legaal te zijn? Dan worden ze van het kastje naar de muur gestuurd? Het OCMW zegt 'eerst verblijfsvergunning', de gemeente of Dienst Vreemdelingenzaken vragen eerst een adres?

We kregen ook al melding van gemeenten (Dienst Bevolking) die **weigeren om een referentieadres toe te staan bij een privépersoon** en enkel een referentieadres bij het OCMW aanvaarden. Blijkbaar laat de wetgeving nog altijd die interpretatie toe, hoewel Binnenlandse Zaken dit ontkent. Als iemand dan niet van het OCMW wil afhangen of daarmee al een verzuurde relatie heeft geraakt die niet verder.

'Ik ben al 8 maanden ambtelijk uitgeschreven, maar ik wil geen referentieadres bij het OCMW. Ik heb dat enkele jaren geleden, in een vorige periode van dakloosheid, gehad en toen maakte de sociaal werkster van het OCMW systematisch mijn post open, dat wil ik niet meer. Resultaat is wel dat ik nu geen identiteitskaart meer heb en dat ik ook geen post meer kan ontvangen. Voor de terugbetaling van mijn medische kosten door de mutualiteit zorgt dat bv. voor problemen, want ik kan ook geen bankrekening openen en de mutualiteit wil mij niet cash terugbetalen. Eigenlijk zou ik een referentieadres willen los van het OCMW, zodat ik bv. al mijn post via e-mail kan ontvangen'

Om een referentieadres te kunnen krijgen van het OCMW moet men eerst zijn uitgeschreven op zijn vorig adres. Vaak hebben mensen dat nog niet geregeld. OCMW's kunnen dit zelf regelen, door zelf de ambtelijke schrapping in de vorige gemeente te vragen via een '**formulier 10**', maar **veel OCMW's weigeren dat** en weigeren tegelijk het referentieadres omdat de persoon in kwestie nog niet is uitgeschreven op zijn vorig adres. Soms lijken sociaal assistenten in een OCMW ook niet van deze mogelijkheid (formulier 10) te weten. In die zin vinden wij het vreemd dat VVSG vroeger wel, maar nu blijkbaar niet meer, het formulier aanbod op haar website.

→ In **Duitsland** heeft elke dakloze zijn id-kaart met daarop de vermelding 'zonder adres', daklozen kunnen daar in elk postkantoor hun post opvragen en in elke gemeente aankloppen voor financiële hulp en hun uitkering. In **Nederland** kan dit blijkbaar ook bij ngo's en verenigingen, waardoor er geen link is met de overheid. **Deze pistes moeten worden onderzocht, de wetgeving moet worden aangepast, zodat de afhankelijkheid van het OCMW hier niet meer speelt**. Een adres en een identiteitsdocument zijn een grondrecht! (staat het recent goedgekeurde Vlaamse besluit op het Centraal Referentie Adressenbestand, dat bepaalt dat enkel nog de gemeenten een adres kunnen aanmaken, dit niet in de weg?)

→ De mogelijkheid van een domiciliëring bij een privépersoon, zonder dat die als een samenwonende wordt beschouwd onderzoeken, zodat er geen vrees meer is voor beslag bij schulden, geen gevolgen voor uitkeringen, fiscaliteit... Minstens de mogelijkheid van **referentieadres bij een privépersoon waar je 'tijdelijk inwoont'** verruimen en afdwingbaar maken (wetswijziging? Omzendbrief?)

Weigering van hulp

'Wij krijgen hier veel jongeren in de vereniging die thuis zijn weggelopen, maar in het OCMW willen ze hen niet helpen. Ik kreeg letterlijk te horen 'wij zijn hier niet om het bedje te spreiden van weglopers'. Die jongeren wordt het leefloon geweigerd' (een werkster uit een van onze verenigingen)

'Gedurende maanden sliep hier in het park een man, maar het OCMW weigerde hem te helpen, ze geloofden niet dat hij dakloos was. Nochtans wilde de wijkagent dat bevestigen, die had hem zelfs gezegd dat het OCMW naar hem mocht bellen, maar de sociaal assistente weigerde dat en zei 'dan moet hij maar zelf bellen, wij doen dat niet'. Uiteindelijk belde de politieagent dan maar zelf. Na veel vijven en zessen werd de man doorverwezen naar het OCMW van een andere stad omdat hij daar vroeger gewoond had. Ik dacht nochtans dat het het OCMW was waar je kon bewijzen dat je op dat ogenblik verbleef dat je moest helpen?'

'Ik kreeg geen voedselpakketten, want ik kon daar toch niks mee doen zegden ze omdat daar niks in zat dat ik zonder te koken kon opeten'

'De politiek wil niet. Onze schepen hoorde ik onlangs nog op een receptie zeggen dat er hier geen daklozen zijn in onze gemeente. Daar word ik nu echt kwaad van zie'

Veel mensen weten niet dat zij een beslissing van het OCMW kunnen aanvechten bij de Arbeidsrechtbank. Anderen weten dit wel, maar schrikken ervoor terug naar een rechtbank te gaan. Van iemand die wel de stap zette hoorden we dat zij het gevoel had er 'voor spek en bonen bij te zitten' terwijl de arbeidsrechter enkel de versie van het OCMW hoorde.

→ Er zou een externe, onafhankelijke **ombudsdienst** moeten zijn voor wie niet tevreden is over de hulp die hij wel/niet ontvangt van het OCMW. Nu hebben bepaalde OCMW's wel een soort klachtendienst, maar daar zit iemand die door het OCMW wordt betaald... We verwijzen naar een standpunt dat het Vlaams Netwerk, samen met andere organisaties, enkele jaren geleden al innam³⁶.

→ Het afdwingen van rechten via Justitie vinden we eigenlijk maar de allerlaatste optie, want voor mensen in armoede een zeer grote stap. I.v.m. de **toegankelijkheid van Justitie** werd door enkele van onze verenigingen in het verleden al gewerkt, we verwijzen naar hun dossiers³⁷

→ Wij vinden het echt een probleem dat er zo weinig controle is op de praktijken van de OCMW's. Naast procedures die door mensen individueel kunnen worden ingeroepen om hun rechten te doen gelden, moet er **ook regelmatig controle zijn door de hogere overheden op het respecteren door de OCMW's van hun wettelijke taken** (bv. correcte uitvoering van de wet op het leefloon, niet toekennen referentieadres...).

→ Gemeenten en OCMW's moeten kunnen aantonen dat ze **bepaalde minimumdoelstellingen halen qua dienstverlening en hulpverlening, doen ze dat niet, dan moeten er sancties mogelijk zijn**. We vragen ook hier een voor wat/hoort wat logica³⁸.

³⁶ http://www.armoedebestrijding.be/publications/Nota_Ombudsdienst.pdf

³⁷ *Als je in het rood staat, springt het niet automatisch op groen*. Dossier SIVI vzw, Gent 2007:

<http://lokaalsociaalbeleidgent.be/speerpunten/schuldpreventie/downloads/achtergrond/sivi%20dossier%20armoede%20en%20justitie%20new08.pdf>; *Het recht van de sterkste en Justitiehuizen*, 2 dossiers van Recht Op vzw, Antwerpen, 2007 te downloaden via http://www.recht-op.be/index.php?option=com_phocadownload&view=category&id=3&Itemid=16

³⁸ Zie ook onze aanbevelingen bij de acute laagdrempelige opvang hoger in dit dossier.

RECHT OP GEZONDHEIDSZORG

'Het OCMW stuurt geregeld daklozen door naar het psychiatrisch ziekenhuis, zelfs als ze helemaal niet ziek zijn. We weten niet goed wat de reden is (omdat men schrik heeft dat deze mensen te lang blijven hangen?), maar in het psychiatrisch ziekenhuis is dakloosheid nu een 'contra-indicatie' voor opname: wie dakloos is komt al onmiddellijk niet meer (of veel minder?) in aanmerking voor opname' (een werkster)

Onze Brusselse vereniging waar armen het woord nemen Pigment vestigt de aandacht op een gelijkaardig fenomeen bij de toekenning van Dringende Medische Hulp aan mensen zonder papieren die dakloos zijn³⁹. Het zijn de OCMW's die dit recht moeten toekennen, maar sommige onder hen weigeren blijkbaar mensen zonder wettig verblijf die niet kunnen aantonen dat zij in de gemeente verblijven... Dit stelt niet alleen mensen zonder papieren voor problemen die effectief geen vaste verblijfplaats hebben, maar ook mensen zonder papieren die inwonen bij vrienden, kennissen of familie. Uit vrees voor eventuele gevolgen voor de mensen waar zij inwonen (sommige OCMW's halveren bv. het leefloon, zelfs al kan er officieel uiteraard van samenwonen geen sprake zijn), kloppen in die laatste groep veel mensen niet aan bij het OCMW voor Dringende Medische Hulp.

Een aandachtspunt, specifiek voor mensen die op straat leven, dat regelmatig terugkwam was het gebrek aan openbare toiletten en wasmogelijkheden. Zeker voor vrouwen zijn de voorzieningen op dit vlak nog minder goed uitgebouwd als voor mannen.

We verwijzen naar wat we hierboven reeds schreven bij preventie van dakloosheid vanuit ziekenhuizen en psychiatrie, maar ook bij onze eisen i.v.m. een menswaardig inkomen (ziekteverzekering...) bij inkomen.

We verwijzen naar de reeds bestaande dossiers van het Vlaams Netwerk en enkele verenigingen waar armen het woord nemen over de geestelijke gezondheidszorg, de eerstelijns gezondheidszorg en de spoeddiensten⁴⁰. Daarin kwamen o.m. een aantal ervaringen aan bod van daklozen en mensen zonder papieren.

→ De **toegang tot gezondheidszorg moet ook voor daklozen gegarandeerd** worden.

→ **Dringende Medische Hulp moet voor alle mensen zonder papieren gegarandeerd zijn** en mag niet afhangen van een bewijs dat men in de gemeente woont.

→ Wij vragen aandacht voor **toegankelijke openbare voorzieningen voor hygiëne** (toiletten, douches, wasmachines...), zeker voor vrouwen.

RECHT OP WERK

Het verlies van werk komt regelmatig terug als een van de oorzaken van dakloosheid, verschillende mensen kwamen daarna in een neerwaartse spiraal terecht.

Tijdens onze gesprekken in voorbereiding op dit dossier kwamen een aantal ervaringen van ex-gedetineerden naar voor, waaruit blijkt dat zij het bijzonder moeilijk hebben om werk te vinden. 1 iemand werd zelfs geweigerd voor een opleiding als ervaringsdeskundige omdat hij een strafblad had.

Daarnaast kregen we verschillende ervaringen van mensen die op straat overleefden en toch aan het werk waren, voornamelijk in interim-werk, hier en daar ook door bij te klussen in het zwart. Dat zorgde nochtans voor voor de hand liggende problemen: 's morgens op tijd op het werk raken, dagelijkse hygiëne, problemen met de uitbetaling van loon en verzekering door de wetgever... Reden ook waarom verschillende andere mensen aangaven dat wanneer ze dakloos werden zij meteen of kort daarna ook hun werk verloren.

Tijdens de voorbereiding op dit dossier werd niet ingegaan op beleidsaanbevelingen rond werk. We verwijzen daarvoor naar de meest recente dossiers van onze overleggroep werk⁴¹.

³⁹ Pigment brengt over de problemen rond de Dringende Medische Hulp eerstdaags een uitgebreid memorandum uit i.s.m. een aantal andere Brusselse organisaties. De problemen die daar in worden aangehaald en de beleidsaanbevelingen die zij maken lijken ons ook relevant voor Vlaanderen.

⁴⁰ *Het zit vanbinnen. Mensen in armoede vertellen hoe ze best geholpen worden in de geestelijke gezondheidszorg.* Dossier Recht Op Borgerhout, 2008. *Ons gedacht over geestelijke gezondheid*, Ons Gedacht Lier, 2010 http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/beleidsdossiers/04_1019%20bundeling%20geestelijke%20gezondheid.pdf Verder zijn er de voorbereidende nota's voor en de verslagen van de VPAO van 12 mei 2010 (geestelijke gezondheidszorg), het VPAO van 6 december 2010 (eerstelijns gezondheidszorg), het VPAO van 15 december 2011 (spoeddiensten/ziekenhuizen) waarin we aanbevelingen doen rond laagdrempelige zorg, maar ook over de manier waarop psychiatrische instellingen beter rekening kunnen houden met de specifieke problemen van mensen in armoede. Er worden ook aanbevelingen gedaan i.v.m. nazorg en de betaalbaarheid van de zorg.

⁴¹ *Valkuilen, hefboomen en acties voor het zinvol en duurzaam activeren van mensen in armoede naar kwalitatieve tewerkstelling.* Vlaams Netwerk, 2007: http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/documents/beleidsdossiers/10_1005%20Eindrapport%20project%20Activeren.pdf; *Duurzame tewerkstelling van mensen in armoede.* Vlaams Netwerk en HIVA, 2011: http://www.werk.be/sites/default/files/ZKC1734_EIND_28-11-11.pdf

Bijlage 1⁴².

Eerste reeks gesprekken in de verenigingen waar armen het woord nemen rond dakloosheid.

De Keeting Mechelen (23 november 2011)

S: Ik breng een nieuw woord aan: einde huurcontract. Dit kan een oorzaak zijn van dakloosheid. Dit hoort bij oorzaak maatschappij.

F: Elk woord hoort eigenlijk op elk papier. Dakloosheid is een vicieuze cirkel die verschillende oorzaken en gevolgen heeft. Maar de oplossing moet je bij jezelf zoeken. Je moet je plan trekken.

S: Je moet dat wel kunnen. Niet iedereen heeft de capaciteiten en energie na veel miserie.

Op straat:

S: Ik heb geen papieren meer. Ik wilde me dakloos laten verklaren om een referentieadres te krijgen. Uiteindelijk ben ik wel dakloos, maar kreeg ik geen referentieadres.

K2: Ik was dakloos, had gelukkig in mijn omgeving iemand waar ik mocht verblijven, maar ik kon daar mijn adres niet zetten. Geen adres = geen inkomen. Maar ik kreeg ook geen referentieadres want ik stond niet op straat.

A: OCMW's zijn heel voorzichtig met het geven van referentieadressen. Ze zijn bang dat mensen uit Antwerpen en Brussel naar de kleinere steden trekken en daar de OCMW's overrompelen met aanvragen. Verder zijn ze ook bang dat mensen misbruik zullen maken van een referentieadres om schuldeisers te ontlopen.

K2: Omdat ik in Mechelen niet geholpen werd, ging ik met een straathoekwerker naar OCMW's buiten Mechelen. Zij wilden mij helpen als ik naar hun werkgebied zou verhuizen. Maar zolang ik geen inkomen had kon ik niet verhuizen. Ik zat dus vast.

F: Mijn huis was onbewoonbaar verklaard dus ik moest direct vertrekken. Tot op de dag van vandaag krijg ik op dat adres facturen van Tegeneet, Electorale,... Gelukkig heb ik een goede advocaat die mijn zaak behartigt.

C: Volgens mij zal je dezelfde verhalen vinden in heel Vlaanderen. Alleen in de grootsteden als Antwerpen en Brussel zijn er opvanginitiatieven. In kleinere steden zoals Mechelen is er meestal niks.

F: Volgens onze burgemeester zijn er zelfs geen daklozen in Mechelen.

Centen:

S: Leven op straat is heel duur. Thuis zet je 1 pot koffie en met wat brood en beleg kom je een hele dag toe. Op straat betaal je alleen al €2 voor één koffie.

A: Waar komt je inkomen dan vandaan?

S: Ik was aan het werk, maar wanneer je je iedere avond moet afvragen waar je kan slapen, wassen,... lukt werken echt niet. Ik ben al een week niet meer geweest.

K: Bovendien kunnen werkgevers geen loon storten zonder geldig adres.

S: Naar toilet gaan alleen al kost geld. Er zijn amper openbare toiletten in Mechelen. Zeker 's avonds en 's nachts is er niks. Gelukkig weet ik veel Dixies staan.

A: Herkenbaar. Chez Nous, een Brusselse vereniging die veel daklozen bereikt, heeft jaren geijverd voor meer gratis openbare toiletten.

F: Tijdens de kantooruren zijn er verschillende plekken waar je gratis naar toilet mag (OCMW, cultureel centrum, CM,...) Maar De Keeting is de enige plek in Mechelen waar je je gratis kan wassen.

C: Dit zal vanaf 2012 nog minder dan nu kunnen.

A: Ik vind het niet normaal dat een vereniging in Mechelen de enige plek is waar dit kan.

F: Als je dan een woning vindt, stoppen de kosten nog niet. Je moet alles opnieuw aansluiten (telenet, electrabel,...) en een verhuis zelf kost ook geld.

Kinderen:

A: Wat gebeurde er met jullie kinderen wanneer jullie dakloos waren?

F: Mijn zoon is volwassen, maar woonde nog wel bij mij. Toen ik dakloos was ging hij logeren bij zijn moeder, lief, oma,... Ik zag hem eigenlijk alleen als hij problemen had of geld nodig had.

M: Als je met kleinere kinderen op straat belandt, worden zij meestal geplaatst. Dit is een idiote maatregel want het kost de maatschappij veel meer om kinderen te plaatsen dan om hun ouders financieel te ondersteunen zodat ze iets kunnen huren.

F: Ik heb mijn zoon alleen opgevoed. Op zijn 19^e ging hij werken en werd zijn inkomen ineens meegeteld voor mijn uitkering. Ik verloor maandelijks €500 want hij was zagezegd gezinshoofd. Toen hij later zijn werk verloor konden ze niets voor hem doen. Toen ik op zoek was naar een nieuwe woonst vonden ze bij het OCMW dat ik mijn zoon moest buitengooien. Maar dat is mijn bloed dat kunnen ze toch niet vragen? Bovendien is het voor ons allebei voordeliger om gemeenschappelijke kosten te delen dan elk apart iets te huren. S, kan jij niet bij je dochter terecht?

S: Dat gaat voorbij mijn trots, dat ik als vader hulp moet vragen aan mijn dochter? Mag ik nog mens zijn?

⁴² We maakten iedereen anoniem in deze bijlage. In totaal namen aan de 2 reeksen gesprekken meer dan 70 verschillende mensen in armoede deel.
120510 Visie Vlaams Netwerk op globale aanpak dakloosheid/ap

Centen als oorzaak:

K2: Soms ligt het aan mensen zelf. Als ze niet met geld kunnen omgaan.

S: Evengoed ligt het bij de maatschappij. Een echtscheiding, ziekte,... wordt te weinig opgevangen.

F: Ik werd onlangs ziek. Daar komen veel facturen bij kijken. Ik ben met de sociale dienst van het ziekenhuis gaan praten voor een afbetalingsplan. Je moet het zelf in handen nemen.

A: Toch is niet iedereen even sterk, weet de weg,...

Alg: Er zijn veel mogelijke oorzaken van dakloosheid. (veel te hoge huurprijzen, te weinig sociale woningen, onbewoonbaarverklaringen.

A: Daar rond loopt nu een proefproject in Mechelen waarbij de kosten van de huurder (opvang, verhuiskosten,...) verhaald kunnen worden op de verhuurder. Dit is eigenlijk een uitvoering van een al lang bestaande wet.

Man / vrouw:

A: Geslacht speelt ook een rol bij dakloosheid. Vrouwen vluchten bijvoorbeeld vaker weg uit huiselijk geweld.

M: Ik heb eerst een woning gezocht voor ik bij mijn man wegging. Ik kon alleen een klein kamertje huren. Ik heb mijn kinderen dus moeten achterlaten. Dat is me heel fel verweten door heel de maatschappij. Ik werd als een slechte moeder gezien. Dat heeft me heel fel geraakt. Ik huurde een klein kamertje voor €300. Dat was gelukkig wel in orde. Je leeft dan van dag tot dag en probeert er zoveel mogelijk te zijn voor je kinderen.

Drank / drugs:

F: Een drankprobleem is een lang proces dat langzaam erger en erger wordt. Dat kan je op de duur niet meer veranderen.

M: Mijn man dronk vroeger alleen voor de gezelligheid. Het werd pas een probleem toen hij op invaliditeit stond en ineens veel thuis was. Ik herken het ook wel. Toen ik pas alleen was, ging ik ook vaker op café om niet alleen te zitten.

A: Het is soms een vlucht uit de miserie.

K2: Daarom is het een oorzaak van dakloosheid. Het is een vlucht van maatschappelijke problemen dus de verantwoordelijkheid ligt bij de maatschappij.

S: Je raakt soms ook in de problemen met drank en drugs door foute vrienden.

C: Gokken zorgt ook voor veel problemen. Mijn eerste man had een gokprobleem. Vaak is dit in combinatie met drank en drugs. Daar komen nog eens gevaarlijk rijgedrag en psychische problemen bij.

Politie:

F: Toen ik op straat leefde had ik vaste plekje waar ik rustig kon zitten. Buurtbewoners waren ongerust en belden de politie. Dan komen zij je weggagen. Maar op de duur kenden die mannen mij en brachten ze warme koffie. Zij doen ook gewoon hun job.

K: Ik heb ooit eens gezien dat de politie werd gebeld voor een dakloze in de gang van een appartement. Hij kreeg van hen €10 mee. Ik vond dat wel chique dat ze meer deden dan je zou verwachten.

S: Ik wilde mee met de politie voor wat warmte en eten én ik stond geseind. Toch wilden ze mij niet meenemen.

A: De ervaringen van Chez Nous met de politie is vaak positief. Zij zijn vaak heel menselijk, maar het beleid werkt vaak tegen.

M: Ik heb gehoord dat als je voor 17u naar de politie gaat, zij een slaapplek moeten voorzien. Maar hier sturen ze mensen gewoon naar Antwerpen of Brussel.

K: Ik weet dat je in Vilvoorde koffie krijgt. Ze hebben een hele lijst met alle opvanginitiatieven in de regio. Daar mag je gratis naar bellen.

K2: Ik kreeg pas echt hulp en begeleiding toen ik iets had uitgestoken en even in de gevangenis zat. Toen ben ik er pas uitgeraakt.

Familie / vrienden:

F: Ik had wel vrienden op wie ik kon rekenen. Van één koppel kreeg ik zelfs de sleutel van hun woning. Ik mocht komen gaan wanneer ik wilde. Maar je probeert die mensen toch zo weinig mogelijk te storen. Ik ben er alleen geweest als zij ook thuis waren. Ik kwam pas 's avonds tussen 21u en 23u, sliep daar en vertrok 's morgens weer.

K: Ik heb mijn ouders nog, maar ga alleen in allerhoogste nood naar daar. Ik ben te trots om hulp te vragen.

M: Je kan ook niet altijd iemand helpen. Als je in een sociale woning woont of een uitkering hebt, verlies je zelf rechten.

S: Wat doe je dan? Je liegt en bedriegt om te overleven. De maatschappij geeft je geen andere keuze, maar ik voel me daar niet goed bij.

Hulpverlening:

A: Wat is er allemaal van hulpverlening?

Alg: OCMW, thuislozenzorg van CAW, De Keeting, De Lage Drempel, Crisisinterventie Centrum.

F: Het CIC heeft strenge regels. Je moet op tijd uit je bed, om 12u moet je daar zijn voor de lunch. Ook voor het avondeten word je verwacht en om 22u moet je binnen zijn. Je moet bereid zijn om je door hen te laten begeleiden. Je mag er ook maximum 10 dagen blijven én het kost bijna €24/nacht.

K: Bij thuislozenzorg mag je langer blijven en je krijgt daar ook veel ondersteuning. Je mag er tot 9 maanden blijven. Er is 1/week een bewonersvergadering en je wordt thuis verwacht voor de maaltijden. 's Avonds mag je zolang buiten blijven als je wil.

F: Of er hulp in gang schiet hangt vaak ook af van wie je kent. Ik ken een stadartiest. Ik had hem verteld over mijn situatie en de dag nadien kreeg ik verschillende telefoontjes van Mechelse politiciers die me wilden helpen.

S: Het is allemaal niet altijd even logisch. Ik stond samen met mijn dochter al jaren op de wachtlijst van de Goedkope woningen. Toen mijn dochter alleen ging wonen ging ik dat melden op hun bureau en ineens verdween ik helemaal onderaan de wachtlijst.

Algemene opmerkingen / ideeën:

C: Er is eerst en vooral een erkenning nodig van daklozen in Mechelen. Als ze nog niet eens erkennen dat er een probleem is, hoe kunnen ze het dan oplossen?

K2: Openbaar vervoer zou gratis moeten zijn voor Mia's. Zo kan je in een veel uitgebreider gebied werk zoeken. Ik wilde bijvoorbeeld een opfriscursus laten volgen, maar dat was in Antwerpen. Als ik die vervoerskosten met mijn leefloon moet betalen kan ik niet meer eten.

F: Misschien moet je iets goedkoper zoeken om te huren. Aan jouw huurprijs kan ik iets kopen.

Alg: Dat klopt niet meer. Kopen is heel moeilijk geworden. Banken vragen dat je het beschrijf zelf kan leggen, inkomensgarantie,... Dit is voor heel veel mensen onmogelijk geworden.

Groep Onderdak/Onder Ons Sint-Truiden en WASDA Genk (10 januari 2012)

Er stond tijdens de kerstperiode een artikel in de krant met daarin het cijfer van 50.000 daklozen in heel België. We zijn daarvan geschrokken, klopt dat cijfer?

Het blijft een grove schatting want eigenlijk zijn er geen betrouwbare cijfers over daklozen. Het cijfer komt van onze Antwerpse vereniging waar armen het woord nemen DAK (Daklozen Aktie Komitee) en in elk geval klopt hun redenering: vaak zien wij alleen de mensen die in een station slapen, terwijl die groep maar het topje van de ijsberg is. Het grootste deel van de daklozen is onzichtbaar want slaapt nu eens bij vrienden of kennissen of in een opvanginitiatief, soms in een kraakpand, in een auto of garage, een tijdje in een huurwoning... om dan weer een tijdje op straat te belanden enz. Het cijfer dat DAK noemt zou dus wel eens kunnen kloppen. Het zijn er in elk geval zéér veel!

In onze groep kennen we in elk geval allemaal personen die in dit geval zijn, verschillende mensen in de groep hebben ook zelf in zo'n situatie gezeten, sommige ook vandaag nog. Verschillende mensen hebben ook andere mensen geholpen door hen bij hen thuis onderdak te geven.

Meer dan vroeger zien we ook in Genk, Sint-Truiden en Tongeren mensen die op straat slapen. Voorbeelden: in het park op een bank, in een bushok, parkeergarages onder een ziekenhuis, achterbouw of leegstaande fabriek, station.

Mensen worden **ziek** en kunnen hun facturen niet meer betalen. Een voorbeeld van iemand die in het hospitaal was opgenomen en waar in tussentijd uithuiszettingsprocedure was ingeleid door huisbaas.

Een voorbeeld van iemand die werkloos werd door een arbeidsongeval waarbij de periode om te genezen te lang duurde en zij op het ziekenfonds terecht kwam, intussen zat ze in een slechte woning (onbewoonbaar verklaard) waar zij uit moest, geen geld om een nieuwe woning te huren... Uiteindelijk is ze er zelf uitgeraakt na lange tijd en op eigen kracht + met hulp van familie en vrienden, maar dat lukt niet bij iedereen.

Mensen kampen met psychiatrische/psychologische problemen. Voorbeeld van iemand die 3 weken was opgenomen op psychiatrische afdeling ziekenhuis en dan terug op straat stond zonder enige vorm van begeleiding of woonst.

Drugs en alcohol. Kan door contact met slechte vrienden, omdat ouders ook al dronken... Vaak wordt er naar gegrepen om 'het hoofd leeg te maken', dus om problemen te vergeten. Iemand zo zijn broer verloren: geraakte er zelf niet uit (daar geraakt ge niet uit op eigen houtje), steeds opnieuw van instelling (veel van de ene naar de andere) naar familie en vrienden, maar daar kwam het dan tot problemen en terug.

Scheiding, ex betaalt geen onderhoudsgeld voor de kinderen...

Vrouw werd mishandeld, naar vluchthuis.

De **inkomens zijn te laag** om rond te komen. Als binnenkort de werkloosheidsvergoedingen naar beneden gaan zal het nog erger worden. Voorbeeld van een jongen die bij een vriend logeerde en daar een deel van zijn inkomen (hij werkte deeltijds) afstond, daardoor had hij eigenlijk geen geld om een betere situatie voor te bereiden en een eigen woonst te zoeken.

Als een werkloze inwoont bij iemand anders met een uitkering en hij laat zich daar domiciliëren zakt zijn uitkering.

Voorbeeld van iemand die geen inkomen had omdat hij geen adres had.

Er zijn ook **mensen zonder papieren**, die kunnen nergens terecht. Asielzoekers die mogen vertrekken uit het opvangcentrum (aanvraag goedgekeurd) komen helemaal alleen en zonder voorbereiding of begeleiding op straat te staan. Ze kennen ook te weinig de taal en kennen hier niemand. Voorbeeld van een jongen die nu wel werkt maar nu eens hier en dan weer daar slaapt, vaak buiten.

Hulpverlening. OCMW functioneert niet altijd zoals het moet. Er zijn enorme verschillen tussen sociaal assistenten onderling: sommigen willen enorm investeren in mensen (en zijn dan ook goed gekend door de mensen die hulp zoeken), veel anderen doen niet meer dan wat volgens het boekje moet. Veel voorbeelden ook van mensen die niet goed geholpen worden omdat sociaal assistent hen niet wijst op rechten die zij hebben (ook omdat hij/zij die zelf niet goed kent) Vaak ook te maken met de manier waarop een OCMW is georganiseerd (er is geen tijd (teveel cliënten per assistent), diensten werken niet samen) of omdat politici niet willen. Een uitspraak van een lokale schepen: 'zijn er nog veel armen?'

Vooroordelen. Een jongen die zichzelf goed verzorgde en er goed voorkwam, maar die wel dakloos was werd weggestuurd bij het OCMW. Ze geloofden niet dat hij dakloos was.

Mensen worden van het kastje naar de muur gestuurd. Niemand heeft een overzicht, niemand begeleidt mensen, legt samen traject af met hen op zoek naar juiste begeleiding en oplossingen, woonst ook (we denken aan het voorbeeld uit Izegem/Roeselare? Waar een woonwinkelpoject ism vereniging waar armen het woord nemen met een soort buddy's /vrijwilligers samen op zoek gaat naar bv. een private huurwoning, gaan helemaal mee tot bij de huisbaas)

Crisisopvang beperkt in de tijd; als ge nog eigen bezittingen hebt waar blijven die dan, geen plaats voor huisdieren 'die zijn meer dan een huisdier!' sommige mensen kiezen er om die reden zelf voor niet in de crisisopvang te gaan); duur (ge zijt uw volledig inkomen kwijt en moet een tijdje zonder eigen centen leven, is uw zelfstandigheid die ge moet opgeven, niet iedereen ziet dat zitten); sommige mensen komen er niet in (al eens een conflict gehad 'er is geen begrip voor de boosheid van mensen in armoede, wij moeten altijd braaf ja knikken, maar soms wordt het ons teveel en dan krijgt ge niet altijd een nieuwe kans'; mensen die drinken: 'kom maar eens terug als ge er van af zijt', in de hulpverlening zeggen ze dat ze u alleen maar willen helpen als ge zelf inziet dat ge een probleem hebt en gemotiveerd zijt, maar die mensen kunnen dat niet zelf, wij vinden dat mensen soms verplicht moeten worden opgenomen, voor hun eigen welzijn en vaak ook voor hun omgeving (voorbeeld: moeder weet niet meer wat gedaan met haar zoon die teveel drinkt)

In crisisopvang (niet overal, er wordt hier en daar al een oplossing geboden) moeten families soms uit elkaar. Voorbeeld van een moeder die haar twee kinderen in de crisisopvang liet zitten zodat zij het zo goed mogelijk hadden en naar school konden enz. terwijl zij zelf op straat zat. Iemand uit de groep: ik zou dat niet kunnen, ik zou ze bij mij houden, maar dan zou ik mij tegelijk een slechte moeder voelen, dat is een verschrikkelijke keuze.

In de **mijnstreek** waren er vroeger veel logementhuizen, erfenis uit de tijd van de mijnwerkers. Veel mensen konden daar nog zeer goedkoop terecht. Maar nu zijn dat allemaal kamers, die moeten sinds enkele jaren (kamerdecreet) groter zijn en beter in orde en zijn nu ook duurder. In feite zijn dat nu studio's.

Hier is ook een opvangtehuis voor kinderen. Geen weeshuis en geen internaat, ook niet altijd voor geplaatste kinderen (al zijn er wel), maar eigenlijk een crèche waar kinderen ook kunnen overnachten (bv. als ouders 's nachts moeten werken) of als het thuis even niet kan.

Er is in **Sint-Truiden** ook een soort van hotel waar mensen, mits doorverwijzing van het **OCMW**, voorlopig **enkele** dagen (weken) opgevangen worden tot ze een definitievere oplossing hebben gevonden (noodopvang). Ligt buiten de stad.

Er is **te weinig huisvesting** (wachtlijsten, enkel bij SK wordt er door puntensysteem ingespeeld op noodsituaties, in Sint-Truiden is er geen SK)

Mensen moeten uit hun huis (onbewoonbaarheidsverklaring) en er is geen oplossing. Tijdelijk intrekken bij vrienden of familie (voorbeeld: iemand gaat terug bij zijn ouders, maar niet makkelijk om dat te doen, te trots of moeilijke relatie, ouders ook niet kapitaalkrchtig genoeg...), ook in crisisopvang, maar dan moet ge dus eerst dakloos zijn voor ze u helpen.

Een zoon die elders woonde en nadat het daar niet meer lukte weer bij zijn ouders is komen wonen (Landen), maar omdat hij niet van Landen is (geen 'lokale binding') kan hij daar geen sociale huurwoning krijgen.

(In het Genkse bestaat de indruk dat de voorbehouden plaatsen voor daklozen in de sociale huur vrijwel uitsluitend worden ingevuld door mensen uit de crisisopvang. Is dit een doelbewuste politiek om plaatsen vrij te maken in de crisisopvang? Mensen die niet in crisisopvang binnen geraken rechtstreeks naar sociale huur dat gebeurt veel minder (voorrangsregeling 4% in de sociale huur)

Er is in **Sint-Truiden geen noodopvang**, maar **Sint-Vincentius** gaat dit nu zelf organiseren in een privé huis.

Er is een woonwagenterrein **in Genk en in Sint-Truiden**. De mensen die daar wonen zijn 'voyageurs' en verblijven daar permanent. Een getuigenis van iemand uit de groep: iemand heeft een tijdje op zo'n terrein gewoond omdat zij geen andere oplossing had.

- Beter voorkomen dan genezen!
- Als uw kop hun niet aanstaat helpen ze u niet.
- Mensen zullen niet gauw van zichzelf zeggen dat ze dakloos zijn.

De Brug Hasselt (17 januari 2012)

Dakloos zijn wil niet zeggen dat je op straat woont, je kan ook bij vrienden of in de crisisopvang wonen. Het is ook belangrijk om de ervaringen van mensen die vroeger dakloos waren te horen.

De volgende problemen werden aangehaald tijdens de brainstorm:

- probleem adres (domicilie of referentieadres)
 - o papieren kunnen niet in orde gemaakt worden (geen referentieadres = geen vervangingsinkomen of stempelgeld)
 - o referentieadres kan men pas krijgen als de identiteitskaart in orde is (het één kan niet zonder het ander, het is dus een cirkel waar de mensen niet uit geraken).
 - o mensen die op hetzelfde adres wonen worden beschouwd als samenwonenden (of men nu een koppel is of niet) en verliezen hierdoor bijvoorbeeld het recht op twee voedselpakketten.
 - o mensen krijgen dikwijls geen referentieadres om de volgende redenen:
 - er wordt misbruik van gemaakt door mensen uit andere gemeenten en steden (men moet kunnen bewijzen dat men hier al jaren woont of verblijft).
 - fraude die gepleegd wordt ivm schuldeisers.
- probleem huisvesting
 - o huizen om te huren zijn dikwijls in slechte staat en kosten dan heel veel.
 - o mensen betalen huur niet omdat de toestand van de woning slecht is, dit kan leiden tot uithuiszetting.
 - o zijn er doorgangswoningen in Hasselt en worden deze gebruikt voor daklozen of enkel voor mensen die bij een noodsituatie bv. brand hun huis verloren zijn? Mensen die uit huis worden gezet door bv. huurachterstallen komen niet in aanmerking voor zo een woning. Er zijn te weinig doorgangswoningen.
 - o huisjesmelkers zetten mensen snel buiten.
 - o mensen met kinderen krijgen hun kinderen niet terug zolang ze geen adres hebben.
 - o alleenstaande daklozen met kinderen die oud genoeg zijn om zelf te beslissen, kunnen hun kinderen niet de vrije keuze laten maken bij welke ouder ze willen wonen, dat doet pijn.
 - o huisbaas vraagt dikwijls naar het inkomen van iemand voor hij verhuurt. Stempelgeld of een invaliditeitsuitkering komen dikwijls niet in aanmerking als vast inkomen.
 - o woonwinkel Hasselt is enkel een informatieloket, mensen worden er niet geholpen in hun zoektocht naar een woning (in sommige steden is dit wel en bijvoorbeeld vzw Welzijn doet dit ook met een ploeg vrijwilligers).
- probleem gerelateerd aan het OCMW:
 - o sociaal assistenten van het OCMW kennen dikwijls de regelgeving zelf niet juist.
 - o sociaal assistenten beloven om dingen te doen, maar dan hoort men er niets meer van of ze bellen niet terug.
 - o sociaal assistenten luisteren niet goed naar mensen en naar hun situatie.
 - o sociaal assistenten krijgen regels opgelegd van hogerhand en moeten zich hier aan houden, dus kunnen niet altijd iedereen helpen.
 - o OCMW's hebben van hogerhand de opdracht gekregen om mensen van de wachtlijsten te schrappen voor hulp die ze ondertussen niet meer nodig hebben.
 - o OCMW heeft te weinig middelen en personeel om mensen goed te kunnen begeleiden en te

- beheren.
 - o regels worden voor iedereen anders toegepast, er is geen gelijkheid.
 - o OCMW neemt geld af bijvoorbeeld als ze weten dat iemand een koppel is, moeten ze een deel inleveren van hun uitkering.
 - o er worden foute adviezen gegeven door het OCMW waardoor mensen nog meer in de problemen komen.
- probleem (crisis)opvang:
 - o kost geld, wat de meeste daklozen niet hebben.
 - o crisisopvang (CAW Sonar – Volkstehuis) is duur (6 euro) per nacht (inclusief ontbijt), 's morgens wordt je weer aan de deur gezet.
 - o in de crisisopvang worden dikwijls geen huisdieren toegelaten.
- probleem winteropvang of nachtasiel:
 - o in Hasselt bestaat er niet zoiets als nachtasiel of winteropvang (enkele jaren geleden was dit er wel bij de brandweer).
 - o in café Anoniem kon men vroeger voor 1 euro gaan eten, dit kan enkel als men nog in begeleiding is, maar de bonnetjes geraken niet tot bij de mensen.
- andere opmerkingen:
 - o probleem moet aan de kern worden aangepakt, geen tijdelijke oplossingen, die mensen komen dikwijls terug op straat terecht omdat hun echte probleem niet opgelost is.
 - o de vraag wordt gesteld waarom men tijd en werkt steekt in bijvoorbeeld junkies die niet geholpen willen worden en afkicken en dat anderen die zo hard hun best doen niet geholpen worden.
 - o gevangen komen na hun opsluiting dikwijls op straat terecht, er is geen huisvesting en werk voor deze mensen voorzien. Ze komen zo snel terecht in hun oude milieu omdat ze niks anders kennen.
 - o in het verleden was er een straathoekwerker in de stationsbuurt van Hasselt waar mensen terecht konden met hun vragen, sinds geruime tijd is die er niet meer en velen weten niet waar ze dan wel terecht kunnen.
 - o daklozen worden weggejaagd door de politie als ze te veel op een plaats rondhangen, ze verhuizen dan naar een andere plaats.
 - o er komen in de toekomst zeker nog meer daklozen door de lagere inkomens.
 - o daklozen worden vaak opgevangen door vrienden (tijdelijke oplossing), dit zijn veelal mensen die zelf ook dakloos geweest zijn en die weten wat het is.
 - o krakers (idealisme) willen geen daklozen meer in hun kraakpand omwille van de problemen (verslaving).
 - o kraakpanden waar daklozen zitten worden streng gecontroleerd door de politie.
 - o voor alloctonen is er wel begeleiding of woning beschikbaar.
 - o mensen weten dikwijls niet waar ze terecht kunnen en zijn niet mondig genoeg.
 - o sociaal verhuurkantoor moeten volgens de wet 4% verhuren aan mensen die dakloos zijn (dit zijn meestal mensen die uit een opvangcentrum komen).

Daklozen Aktie Komitee Antwerpen (19 januari 2012)

Als eerste willen we kijken naar de oorzaken van dakloosheid. Soms gaat het hier om een "persoonlijke geschiedenis", maar vaak zijn er ook maatschappelijke oorzaken. De eerste twee post-it's die we bekijken zijn "ziek" en "drank & drugs".

B. vertelt dat hij "levenslang ziek" is verklaard, omdat hij niet steeds kan rustig blijven in normale situaties. Hij geraakt vooral gefrustreerd wanneer hij in het nauw wordt gedreven, dankzij de medicatie is hij nu perfect in orde. Zijn ziek zijn/drugs is niet echt de oorzaak van de dakloosheid, maar het kwam er wel bij toen hij dakloos was.

F. kwam op straat door zijn ADHD, hij maakte te veel fouten, te veel stomiteiten. Tot zijn 18de was hij bovendien in een instelling, daarna moest hij eigenlijk zijn plan trekken. Eerst ging hij erg kort naar een jongerencentrum, daarna kwam hij snel in het daklozencentrum terecht. Uiteindelijk ging hij tot zijn 15de naar school.

B. ging naar school tot 18, kan dan ook Frans, Engels, Nederlands en wiskunde. Vanaf het derde middelbaar liep het echter fout, nog een kind maar toch al puber. In contact gekomen met oudere gasten, beetje naïef. Nu wel al veel beter, niet meer ziek, redelijk onafhankelijk leven met 750 EUR/Maand.

V. momenteel dakloos, slaapt niet in de opvang en heeft geen drugsprobleem. ("geen zin om mes in rug te krijgen") Slachtoffer individualisering van structurele problemen, zegt ze zelf. Jong getrouwd, vier kinderen, daarna scheiding. Hulpverlening hielp niet echt. Had ook het gevoel dat ze minder hulp kreeg omdat ze niet "jong & drugsverslaafd was".

Van '86 tot '92 bezig geweest om situatie op orde te krijgen (scheiding, kinderen houden ...). Eens alles zagezegd geregeld is, heb je je kinderen, mag je scheiden maar moet je wel rondkomen met erg laag leefloon. Er is zelfs een tijd geweest dat ze als dakloze geen leefloon kreeg. Dakloos geworden doordat koopwoning op naam kinderen stond, totdat man de woning liet verkopen. Geen tegenmaatregel, dus van dag één op dag twee buiten gezet. Daarna op straat beland, en gebleven. Bovendien krijgt V. ook nu geen art. 60, snapt niet waarom.

B. geeft aan niet té negatief te willen zijn over OCMW, CAW. Heeft zelf voorbeelden van hulpverlening die hem/zijn gezin wel goed heeft geholpen.

P. nam vroeger te veel drugs, is laag opgeleid, had het niet zo voor school, kreeg wat psychoses en werd uiteindelijk dakloos. Dat was in de jaren '80, en alles behalve simpel. OCMW kon u toen veel meer weigeren, uiteindelijk heeft hij het OCMW wel kunnen overtuigen studies te betalen (metaal). Scholing lukte niet perfect, dan toch weer dakloos geworden. Leefde niet echt op straat, meer "gezworven", één keertje naar de opvang, maar dat nooit meer.

→ Zowel P. als V. geven hier even aan dat die **vrijheid** ook wel positieve kanten heeft.

V. was eerst lange tijd dakloos (2007-2009), maar kreeg dan een woning van Woonhaven. Ondermaats, maar mocht niet verhuizen ("Anders wil iedereen verhuizen", aldus Woonhaven). Heeft dan erg veel geprocedeerd tot ze uiteindelijk woning mocht verlaten (met waarborg & zonder gevolgen op inschrijvingslijst"). Was niet eenvoudig, maar lukte uiteindelijk

F. geeft aan dat je inderdaad soms hun spelletjes moet meespelen, om hen zo te slim af te zijn.

B. geeft dan weer aan geen spelletjes te willen spelen.

B. in Antwerpen ging het beter dan in Brussel omdat ik psycholoog kreeg & epilepsiepillen. Eigenlijk was ik toen echt ziek, ziek, ziek. Ik was overgevoelig, en dan is er mij nog eens van alles overkomen. Probleem was ook dat hij in Brussel vooral tussen zware criminelen zat. Ging echt niet goed met hem toen hij de eerste keer in Stuivenberg aankwam. Tegenwoordig voelt hij zich erg sterk, en gaat het weer goed. *'Als je liever dakloos bent dan in een sociale woning te wonen, dan blijf je maar dakloos. Als je niet wil gaan werken, in een sociale woning wonen enz. dan ben je niet goed bezig, punt.'*

V. wil nog eens benadrukken dat het niet door de echtscheiding komt dat ze dakloos werd, de oorzaak ligt bij het ontbreken van het onderhoudsgeld, en die davo werkt niet (wordt beaamd door **F.**). "Een kei kan je niet stroppen" zeggen ze, maar daar ben je als ex-partner niks mee.

B. geeft aan ook niet zoveel problemen te hebben met het OCMW. Hij geraakte door de psychiatrie in de dakloosheid. Ze vroegen daar zijn appartement op te zeggen (om financiële druk te verlichten), maar zodra je dan een regeltje van het ziekenhuis overtreedt sta je op straat (**anderen beamen**)

P. geeft aan dat de psychiatrie wordt betaald door de gemeente waar je van afkomstig bent, zodra je echter buiten vliegt is dat niet meer zo, dan moet je aankloppen bij het OCMW waar je op dat moment bent, bv. Antwerpen. Waar dan weer een probleem ontstaat, want je zegde je vroegere woning op.

B. geeft aan dat deze situatie bij hem wel goed uitdraaide. In de psychiatrie spaarde hij eigenlijk, zodat hij erna onmiddellijk een appartement kon huren.

P. geeft dan weer aan dat je in de hulpverlening tegenwoordig erg snel als agressief wordt aanzien, je moet echt wel flink in de pas lopen.

V. vertelt hoe zij er een kunst van heeft gemaakt om de "ballen" die naar haar worden gericht (door OCMW, CAW, politiek) telkens terug te kaatsen naar die organisatie of een ander.

P. vertelt dat de 4%-regel (prioritaire maatregelen voor daklozen) niet zo goed werkt, en CAW's onderling echt vechten om wie er hoeveel krijgt. Probleem is ook dat je maar aan zo'n woning geraakt via een screening door een ander (Passage, 't Vlot, de 8, OCMW, ...), waardoor die organisaties grote macht krijgen.

B. neemt afscheid van ons, wij nemen pauze.

DEEL2 beginnen we met een discussie over het referentieadres.

V. werd ambtelijk geschrapt, na 6 maanden. Daarna moet je naar de bevolkingsdienst met een persoon die wel is ingeschreven in dat bevolkingsregister. Daarna kan je post bij die persoon toekomen, maar je mag er nog steeds niet

wonen. Bij **V.** gaf men aan dat het OCMW je hiervoor een document moet geven, maar dat is niet waar. Bij **F.** lukte het om gewoon samen met een vriend te gaan, dus zonder tussenkomst van het OCMW.

Post laten toekomen bij het OCMW gaf voor **V.** negatieve ervaring, post werd open gemaakt! Hiervoor diende ze klacht in, maar blijkbaar worden klachten ivm briefgeheim standaard geseponeerd. **V.** ijvert ook voor meer digitaliseren, volgens haar zijn er ondertussen openbare internetplaatsen genoeg en kan digitaal veilig genoeg zijn, al die brieven kosten geld & zijn niet meer nodig + zo kunnen ze niet meer beweren u een brief te hebben toegestuurd die dan 'niet is toegekomen' (aldus **V.**).

P. iedereen heeft recht op identiteitskaart, maar zonder adres krijg je geen identiteitskaart. Alleen daarom zou iemand recht moeten hebben op een referentieadres. **P.** vindt dat dit eigenlijk zelf PRO-ACTIEF zou moeten kunnen worden toegezegd. Formulier 10: OCMW neemt initiatief om u ambtelijk te laten schrappen, maar OCMW Antwerpen weigert dat te doen! Vroeger was formulier te vinden op website VVSG, nu niet meer. Met vergelijking van enkele lijsten zou het toch moeten mogelijk zijn iedereen een referentieadres te geven, zoals in Duitsland. Voorwaarden voor een leefloon zijn: op grondgebied verblijven & om de drie maanden aanbieden. Probleem OCMW Antwerpen gaat verder, door bv. te zeggen dat je moet genieten van een vervangingsinkomen voor je referentieadres krijgt.

En wat zonder adres?

P. & V. geven aan dat het mogelijk is om cash geld te halen bij het OCMW. Al is het wel moeilijk om te bewijzen dat je dakloos bent. OCMW vist erg lang om te horen of je toch niet ergens woont.

V. vertelt dat zij slechts leefloon kreeg van **SAMENWONENDE**. Dit kan kloppen, volgens **P.** omdat je GPMI stopt na één maand.

Onderscheid man/vrouw

F. geeft aan dat het vaak moeilijk is om dakloos te zijn voor koppels.

Daarna ontstaat een discussie over de verschillende opvanginitiatieven en hun kostprijs. Volgens **P.** stond in de beleidsnota van M De Block dat het gemiddeld om 34,50 EUR per dag gaat. In de praktijk geeft men aan dat het vaak net genoeg is om met je leefloon te betalen.

De Biekorf vinden velen een gevangenis.

P. beschrijft ... De kostprijs daar is 2.50EUR/nacht. Probleem is ook dat je voor de Biekorf echt chronisch moet zijn, idee hierachter is dat ze de niet-chronisch daklozen niet willen "besmetten". Je moet alle hulpverlening doorlopen hebben voor je hier terecht kan.

P. klaagt aan dat OCMW's vaak erg hard proberen mensen bij familie & vrienden te krijgen, om er dan "de handen vanaf te kunnen trekken".

F. beaamt dat OCMW erg weinig informatie geeft, zelfs informatie achter houdt. Dit werkt erg frustrerend, gewoon omdat je zo niet weet waar je aan toe bent.

P. zegt dat je tegenwoordig niet meer met een vraag naar het OCMW kunt, zij geven jou een sociaal onderzoek en geven zo je noden aan.

Over de 4% - regel.

V. geeft aan dat mensen soms via deze regel van de straat naar een woning gaan, maar meestal toch sterk onder begeleiding. Meestal komen de mensen toch wel uit één of ander systeem of opvanginitiatief. **V.** heeft het gevoel dat dit wel goed werkt (**F.** beaamt dat vooral het Wagenwiel echt goede begeleiding heeft).

Toch zijn er te kort. **P.** geeft aan dat vorig jaar op 1 april alle woning bij CAW De Mare via de 4%-regel "op" waren ...

Beweging Mensen met een Laag Inkomen + mensen uit nachtsiel Imagine en CAW-crisisopvang Middenkust Oostende (25 januari)

F. : ik kom vanuit de gevangenis van Brugge, ze hebben me letterlijk op straat gezet – ik heb bij de paters in Brugge enkele nachten kunnen verblijven en zij hebben mij doorverwezen naar het CAW hier in Oostende.

Ch. : in Luik heb je 4 dagen op 7 recht om binnen te slapen. In een stad is het heel moeilijk om als alleenstaande hulp te krijgen. Je moet ook zien dat je er zeker om 9u00 's avonds arriveert, want anders kun je ernaar fluiten.

V. : in Gent in de nachtopvang heb ik nog geweten dat ze tegen ons zegden dat alles volzet was, maar er waren bedden leeg. Maar doordat wij een koppel zijn en een hondje bij ons hebben, is het heel moeilijk om opvang te vinden. Toen ze ons in Gent weigerden, hebben we dit gemeld bij het CAW.

S. : Enkele jaren geleden heb ik eens een vergadering met Dirk Defauw (gedeputeerde van de provincie West-Vlaanderen) meegemaakt met als thema dakloosheid. Daar was een professor die een speech gaf, waarvan ik dacht: wat een kwatsch allemaal! Ik heb het nadien ook nog gezegd: alle sociaal assistenten zouden verplicht moeten worden om 3 maanden op straat te leven, want ze weten niet waarover ze spreken. En dan, nog, hebben ze de zekerheid dat ze nadien naar hun veilige stek terug kunnen. Je kunt je niet inbeelden, wat het is, om als dakloze te leven. Je slaapt maximum 4 uur op straat.

Ik woon nu in een sociaal appartement en ik zie rondom mij veel leeg staan, dat kan toch niet in een stad met zoveel armoede.

Ik heb nu een relatie met iemand van Algerije, en we wensen te huwen, dus is alles in werking gesteld. Ze weten dat hij bij mij woont in mijn sociaal appartement. Nu heb ik nieuws gekregen dat hij eruit moet, hij mag niet onder mijn dak wonen. Maar, dat kan ik toch niet maken, ik ben zelf sterk afhankelijk van hem. M. helpt mij veel, want ik ben invalide en heb heel veel hulp nodig en dan zou ik hem de laan uit moeten sturen.

Ze zeggen ook nog, als je dakloos bent, ga dan gaan werken, dat je geld verdient. Maar probeer dat maar een keer, dakloos zijn en gaan werken.

Dakloos zijn is een fulltime bezigheid op zichzelf. Je moet zien te overleven.

Hoe zou je fris en monter op je werk kunnen arriveren, als je niet weet waar je 's avonds zal belanden.

B. : ik ben zelf nog nooit dakloos geweest, maar ze dwingen mensen soms tot huwelijken, waar je zelf nog niet voor 100% achter staat. Je wil de kans hebben om iemand goed te leren kennen, maar vaak is er geen ander alternatief, en dan nog maken ze het je zo moeilijk... (moet je gehuwd zijn om te mogen samen wonen in sociale huurwoning? Reageerde daarop)

Ik heb eens één nacht in een station moeten blijven slapen, omdat ik mijn laatste trein gemist had. Ik werd zot van miserie, ik was zo bang... en dit duurde maar 1 nacht. Ik kan mij niet voorstellen wat het voor iemand moet betekenen....

P. : Uit ondervinding kan ik zeggen: je moet het zelf doen, je krijgt van niemand hulp. We zijn vanaf augustus dakloos. We willen ons inschrijven in de sociale huisvestingsmaatschappij, maar als je geen adres kan voorleggen van domicilie, willen ze je niet inschrijven.

S. : Ik heb ook ervaring met de sociale huisvestingsmaatschappij, ik hinkte altijd maar achterop op de wachtlijsten. Ik dreigde met de media: binnen 1 maand had ik een sociaal appartement.

V. : Wat ik ook al gehoord heb, is dat psychiatrische patiënten ook niet thuishoren in de sociale verhuurwoningen, ze staan er in elk geval weigerachtig tegenover; Normaal moeten de huisvestingsmaatschappijen, 4% vrijhouden voor dak- en thuislozen, maar die maken het dan zo moeilijk dat er begeleiding moet zijn en een financiële borg, dat net die mensen uit de boot vallen.

In een opvangtehuis kost het 24€/dag/persoon. Je moet dan nog kunnen sparen om een huis of appartement te huren en de waarborg. Dat is gewoon niet te doen.

A. : Eigenlijk komt het daar op neer, mensen die komen uit de psychiatrie, instellingen, gevangenis, BIZ zijn een vogel voor de kat.

P. : In Brugge in een opvangtehuis 't Sas, verbleef ik 3 weken, ik werd op straat gezet omdat ik stempelgeld ontving. Doordat ik van het OCMW van Brugge terug naar Gent moest om borg te vragen om een huurwoning te kunnen huren, omdat ik van Gent kwam, heb ik zo één maand op straat geleefd. Brugge had dit uiteindelijk ook kunnen oplossen.

V. : Wij hebben van de Burgemeester van Brugge de raad gekregen om de beslissing van het OCMW op papier te krijgen en met die beslissing naar de provincie te gaan. Omdat we daarmee dreigden is ons dossier plots wel in orde gebracht, maar we zijn er nog niet, morgen komt het voor!

Iets anders, ik ga naar het OCMW om voedselpakketten, ze zeggen, wat ben je daar nu mee, als je op straat leeft, kun je toch niet koken. Ik zeg: laat dan die dingen daar uit. Nee, dat doen we niet, was hun uitspraak. Ik ben daar mee naar het inloopteam geweest, dan pas maaltijdbonnen gekregen. We wilden 2 tickets voor de trein om een huis te gaan bezichtigen. Na veel moeite hebben we er 2 gekregen, eerst moest ik alleen gaan kijken, allez als je een koppel bent, wil je toch samen een huis gaan bekijken.

V. en P. : wij zijn ambtelijk uitgeschreven, wij hebben geen adres, het OCMW van Brugge wil ons geen referentieadres geven. De opvang in Oostende is wel menselijker en meer begripvol. In de nachtopvang in Brugge mag er geen hond binnen. In de Katelijnevest te Brugge in de opvang: hond moet mee met de politie, de hele nacht aan een leiband, hond had geen stem meer.

In Gent heb je 3 opvangplaatsen, waaronder huize Triest. Als je daar binnen bent, doen ze gewoon je kamer op slot. Je krijgt 2 boterhammen per persoon, de hond moet buiten. In de academiestraat in Gent, is het het beste. Maar ze zenden je eerst naar Huize Triest, omdat ze weten, dat daar niemand naartoe wil en daar nog plaatsen vrij zijn.

Je moet eens als dakloze naar het toilet willen, dat is een ramp. Ik heb in het CAW in de Katelijnevest te Brugge eens aangebond en ik mocht niet naar binnen.

S. : In Brussel ging de politie met mij mee naar de openbare toiletten. Je wordt daar uitgemaakt voor clochard. Op een dag is er een chique madame die ook naar het toilet moet en ze doet dit op de wc bril. De toilet dame is geschokt.

Ik zeg tegen haar: ja en dan zeg je tegen mij clochard, maar dat is pas een clochard! En dat verwacht je niet hé van zo'n chichi madame.

A: ik zou het eens moeten checken, maar volgens mij is er een oude wet die zegt dat je geen water mag weigeren aan een persoon, van een toilet weet ik het niet zeker. In elk geval wordt dat niet toegepast.

F. : We weten niet waar in, waar uit. Ze dwingen mij om terug naar de drugs te grijpen, vandalisme te plegen, ik heb 7 jaar in de gevangenis gezeten. Ik heb een laag IQ, ik wacht nu op een goedkeuring van de mutualiteit, krijg ik die niet, dan sta ik weer op straat, ik ben een domme kloot, die zijn wetten niet kent, ze dwingen je om zaken uit te steken. In de gevangenis zit je ten minste nog in de warmte en krijg je eten.

Er is te weinig hulp voor mensen met laag IQ!!!!

In de gevangenis krijg je geen begeleiding, ze kijken één keer naar je dossier, vertel eens je verhaaltje en daar laten ze het bij. Maar als het tijd is om te gaan, is plots iedereen van de partij, maak dat je goed bezig bent, en verder trek je plan...

PI : Nazorg is meer dan nodig !! Ook mensen uit de psychiatrie, mensen die dakloos zijn. Als die mensen iets van woning hebben gevonden, na 10 jaar niet in de maatschappij te hebben geleefd, is het na 1 maand al om zeep, en dat is begrijpelijk. Die mensen hebben geen structuur gekend, hebben geen verantwoordelijkheden gehad. Woonbegeleiding op de private markt, bestaat niet. Zelfs als er woonbegeleiding is, is dit ook niet steeds het juiste antwoord.

C. : Woonbegeleiding, mijn voeten! Normaal moet die 1 x om de 2 weken komen, maar ik heb ze 2x/jaar gezien. Ik kom uit vrouwenopvang, ik was in collectieve schuldbemiddeling, je bent overal een nummer. Ik heb na mijn collectieve zelf begeleiding budgetbeheer aangevraagd omdat ik weet dat ik mijn geld niet zou kunnen beheren.

Nu heb ik loonbeslag, omdat ik achterstallige onderhoudsgeld moet betalen voor mijn dochter die bij haar vader woont. In totaal 2483€ te betalen. Ik ben nu in beroep gegaan. Er is ondertussen een afbetalingsplan opgemaakt, binnen de 3 maanden is er een nieuwe uitspraak.

S. : het probleem is zoals PI daarnet zei, er is te weinig begeleiding. Zo kreeg ik, terwijl ik op straat woonde, een factuur van 290€/jaar omdat ik mijn belastingbrief niet had ingediend. Hoe zou ik dat nu krijgen als ik geen adres heb? Daardoor kiezen daklozen voor geen domicilie, om geen facturen te kunnen krijgen.

V. en P. : Op het OCMW zeiden ze, je hebt te weinig inkomen om al die schulden te kunnen aflossen in schuldbemiddeling, maar dan moeten ze voorstellen voor een collectieve schuldregeling, en dat deden ze niet, ze zeiden dat dit niet kon.

P. : ik werd geschorst van de dop, omdat ik geen pas bij had. Mijn moeder kreeg dubbele kinderbijslag (omdat ze mij liet doorgaan voor mindervalide kind), ik werkte in beschutte werkplaats en de dubbele kinderbijslag bleef doorgaan. Ik vroeg, heb ik daar nog wel recht op? Als je er geen recht meer op hebt, zul je het niet meer krijgen. Na 1 jaar, toch controle, gevolg, ik moest alles terugbetalen, dit is al zo 20 jaar bezig.

B. : aan een bepaalde leeftijd heb je geen courage meer, je ziet jezelf nooit meer uit die schulden berg geraken, je raakt moedeloos...

P. : ik heb het zelf moeten voorstellen om in collectieve te gaan, anders zat ik nu nog dieper in de put.

B. : ik weet van iemand die borg gestaan heeft voor iemand die nu in collectieve zit, amai, dat is ook niet alles, die persoon zit nu ook in de shit.

Ch. : (niet goed begrepen) ik ben uit de echt gescheiden, ik moest steeds mijn echtscheidingspapieren vertalen uit het Frans, ik had contactverbod met mijn vrouw waardoor ik op bepaalde plaatsen niet kon komen...

B. : er moeten nieuwe wetten zijn bij echtscheiding. Nu maak je het nog te vaak mee dat de ene partij voor alles opdraait, terwijl de andere naar een ander land is en een luilekker leven leidt.

A: dit overstijgt dakloosheid, we moeten dit dieper uitspitten.

S. : ik wist dat dit ging komen, je zal het weer op de lange baan schuiven.

A en G: dakloosheid heeft met zoveel factoren te maken, met echtscheiding, met schulden..... Ik wil alleen maar zeggen dat dit niet alleen voor mensen in dakloosheid een probleem is en dat dit verdient om apart dieper uitgewerkt te worden, betekent niet dat we het vergeten en niet behandelen.

S. Lijkt niet overtuigd te zijn, gaat na een tijdje samen met M. naar buiten.

V. : en ze zeggen dan, wees zuinig met je geld. Je kunt dit moeilijk als je op straat woont, want je snakt naar warmte, een tas koffie... een beetje huiselijkheid, maar de mensen begrijpen dit niet.

PI: er zijn daklozen die iets gevonden hebben, maar er moet borg betaald worden, het OCMW komt niet tussen...

De winteropvang is gratis in Oostende. Er zijn 18 plaatsen en 2 plaatsen voor mensen zonder papieren. In Brugge zijn de eerste 5 nachten gratis, nadien betaal je per nacht 5€. In Luik, 4 nachten binnen, dan 3 nachten buiten.

P. : ik ben gekomen met een kleine problematiek naar het OCMW, of ze mijn huur wilden bijbetalen omdat het in die maanden niet goed ging. Ze hebben dit geweigerd, en nu zit ik tot over mijn oren in de shit.

V. : En het ergste van al is nog het ongeloof van mensen, ze denken dat we niets ondernemen om uit deze situatie te geraken, en we lopen de benen van onder onze voeten.

P. : mijn problemen zijn begonnen toen mijn vorige vriendin stierf aan kanker. Ik kon geen huur betalen, mijn burens hebben mij toen geholpen (1400€ hebben ze mij betaald). Ik kon hen geen verdere hulp meer vragen.

De vijfde van de maand moest de huur betaald zijn. Onmiddellijk kwam er een deurwaarder. Met de vrederechter hebben ze mij na 7 dagen buiten gezet.

Het bedrag dat wij beiden ontvangen, ligt onder het leefloon. Een voorstel van het OCMW is dat V. al haar rechten afstaat, zodat ik gezinshoofd wordt. Maar dat is ook geen oplossing, want er is dan terug beslag op dat geld.

En dan een referentieadres, dat is nog zo'n complex gegeven.

Ch. : eerst stond mijn domicilie bij mijn advocaat, nu staat het hier, bij het CAW. Onlangs zag ik een appartement van 850€/maand. Maar je kon er je domicilie niet plaatsen. Het was op jaarbasis te huren, dan is dat toch geen vakantiewoning meer?!!

V. : en dan al die huizen die leeg staan en staan te verkommeren!

PI. : leegstaande woningen brengen 3.000.000€ aan belastingen op!

A. : wat eerder gezegd is over het referentieadres, er gaat nu een omzendbrief naar alle OCMW's dat er geen referentieadres kan gegeven worden als je bij vrienden slaapt (gecheckt: is geen omzendbrief, maar een interne nota binnen de federale administratie van Binnenlandse Zaken en Maatschappelijke Integratie).

Ch. : dat is nog het ergste, je zou alles betalen vb. als ik en F. samen een woning huren, maar het mag niet, je wordt bestraft, samenwonen zonder relatie.

Ik heb altijd gewerkt, heb een pensioen, maar ben afhankelijk van mijn schuldbemiddelaar. Als ik nu een woning zie, kan ik niets doen, want ik kan niet aan mijn geld, terwijl dat ik weet dat ik er heb.

C. : ik heb het meegemaakt dat ik in de vrouwenopvang zat met mijn dochter voor 2 jaar. In Bredene was er via een sociaal verhuurkantoor iets vrij, mijn schuldbemiddelaar zei eerst dat het niet kon, ik heb op mijn strepen gestaan en hij heeft nadien een fax opgezonden dat ik het mij wel kon veroorloven.

F. : maar als je dom bent, en je weet de weg niet, dan laten ze je in de kou staan.

V. : hier kun je al vanaf 18u00 in de opvang, in Brugge pas vanaf 21u00, dat is een groot verschil. Er is loting als er plaats te weinig is. Vrouwen met kinderen krijgen voorrang, wat wel normaal is.

PI. : In Oostende moeten we er ook soms weigeren, en dan is er ook loting. Je kunt niet anders.

Ch. : in de Walen moet je je om 20u00 aanmelden en om 21u00 word je naam afgeroepen. Als je naam er niet bij is, kun je ophoepelen.

A. : een pijnlijke vraag, maar als er geen plaats is in de opvang, waar slaap je dan?

Ch. : op het perron, in een fietsenstalling

P. : in garages, bank

Arne. : wat doet de politie?

Ch. : je wordt opgepakt.

PI. : in Oostende is er een afspraak met de politie, als ze iemand dakloos vinden, bellen ze naar de nachtopvang. Ze stellen soms zelf voor, leg een matras bij, terwijl ze weten dat het niet mag.

A. : In Mechelen is er niets van opvang, daar weigerde de politie iemand op te pakken net omdat die hoopte om een nacht binnen in de cel te kunnen overnachten

F. : ik wou dat de politie mij mee nam, dan zat ik tenminste in de warmte, ze wilden niet, ik werd agressief, dat is dan nog de enige manier om opgepakt te raken.

C. : ik werd dakloos door mijn incestverleden. Ze gingen mijn dochter afpakken, ik ben dan maar terug naar huis gekeerd, het risico dat hij aan me zou zitten nam ik erbij, zolang ik mijn dochter maar kon bij me houden....

P. : Het OCMW had een schriftelijke borg gegeven, de vorige huurders hadden alles kapot gemaakt, de eigenaar heeft nooit geld gezien. En zo worden die eigenaars ook voorzichtiger....

P. : de banken gaan onzorgvuldig om met de huurwaarborg. Bij mij stond dit op een geblokkeerde rekening en het is verdwenen.

A. : de huurdersbonden hebben vorig jaar nog cijfers gegeven van de gevallen die zij kennen en in meer dan 50% van de gevallen wordt de borg nog cash gegeven, wat niet wettelijk is.

C. : via vriendjespolitiek kunnen ze je toch op straat zetten. Wij hebben in de tijd een lening aangegaan om een huis te kunnen huren en de waarborg te kunnen betalen.

P. : En dan het clowneske in de media: je moet met een begeleider naar de tent waar er opvang is, maar er zijn geen begeleiders die met je mee gaan 's avonds of in het weekend, dus zijn er geen daklozen!

Alle OCMW's zouden op éénzelfde lijn moeten werken.

Werkgroep wonen Samenlevingsopbouw Sint-Niklaas/Inloopcentrum Den Durpel (14 februari 2012).

-Iemand die een tijdje niet op zijn oud adres woont kan *ambtelijk geschrapt* worden. Dat betekent dat ge uit het rijksregister wordt geschrapt. Als ge intussen geen nieuw adres hebt 'bestaat' ge eigenlijk niet meer. Voordeel: de deurwaarder kan u niet vinden. Nadelen: veel. Ge kunt geen bankrekening meer hebben, geen identiteitskaart (soms lukt het wel nog om een tijdje uw oude te gebruiken, maar van zodra ze erop uitkomen dat ge geen adres meer hebt...), uw uitkering kan niet meer gestort worden, terugbetaling van ziekteverzekering en ingeschreven zijn bij mutualiteit...

Met een *referentieadres* bij een privépersoon (dan woont ge wel niet bij die persoon) mag de deurwaarder de bezittingen van uw partner niet aan slaan, maar dat weten vele mensen niet.

Als ge samen woont kan de deurwaarder de inboedel van uw partner aan slaan als gij schulden hebt. Als ge dat wilt tegenhouden kunt ge wel proberen om beroep aan te tekenen bij de orde van deurwaarders.

-Sociale woningen worden wel verhuurd, maar ze staan leeg ('*domiciliefraude*'). Wij kennen verschillende voorbeelden van mensen die dat doen om aan hun schuldeisers te ontsnappen. Ze wonen dan ergens anders. Maar ook mee opletten wat ge daarover zegt: mijn vader woonde in een sociale huurwoning en toen leerde hij iemand kennen, hij ging al heel snel bij die persoon inwonen. Ik heb hem toen zelf aangeraden zijn huurwoning niet op te zeggen. Want stel dat het niet lukte tussen hem en die vrouw? Hij zou op straat staan. Op die sociale huurwoning had hij jaren moeten wachten. Soms zijn er begrijpelijke redenen om niet zomaar de woning op te zeggen...

-Gepensioneerden zouden in sommige gevallen ook minder pensioen trekken als ze als 'samenwonende' worden beschouwd ('gezinspensioen?' moeten we eens uitzoeken)

-Mensen die dakloos zijn leggen grote afstanden af. Toen iemand uit huis gezet werd trok die in bij een vriendin in Turnhout. Toen ze daar niet meer kon blijven kwam ze in de crisisopvang in Turnhout terecht, maar daar kon ze maar 3 weken blijven. Na zelf te hebben gebeld kon ze in de langdurige opvang blijven in Sint-Niklaas, officieel kon ze daar maar 6 maanden blijven, maar uiteindelijk zat ze 2 jaar in de opvang. Nu heeft ze sinds goed een jaar een sociale huurwoning, een appartementje.

-Er is in Sint-Niklaas een 'crisisopvangnetwerk', er wordt 1 bed vrij gehouden, als ge u buiten de openingsuren aanbiedt voor opvang kunt ge daar 1 nacht verblijven. Nadien 'zoeken ze een oplossing'. Als ge u in Sint-Niklaas aanbiedt voor opvang bij het OCMW sturen ze u daar door tot in Hasselt of naar Antwerpen of Mechelen.

-In Sint-Niklaas is er geen enkele opvang voor gezinnen. Er zijn enkele noodwoningen, maar die worden enkel gebruikt voor mensen die bv. hun woning verloren door brand. Er is slechts 1 'doorgangshuis' (crisisopvang) met plaats voor 8 alleenstaande mannen, 12 alleenstaande vrouwen en 8 kamerwoningen. Mensen met drugsproblemen komen er niet in, mensen met psychiatrische problemen of mensen zonder papieren ook niet. Honden mogen er niet binnen.

-In het doorgangshuis wordt de politie verwittigd als gij er woont (is dat omdat de wijkagent langs komt als ge uw domicilie daar neemt of zit er iets anders achter?)

-VLOS, een privé-initiatief en een vereniging waar armen het woord nemen, vangt zelf enkele mensen zonder papieren op omdat er voor hen niks anders is in Sint-Niklaas.

-In de psychiatrie zijn er lange wachtlijsten

-In de sociale huur kunnen woningen versneld worden toegewezen aan daklozen, maar dat gebeurt vaak niet omdat aan het OCMW wordt gevraagd zich borg te stellen of omdat er woonbegeleiding wordt gevraagd door de sociale huisvestingsmaatschappij en als het OCMW dat niet wil of er is geen woonbegeleiding... Hier in Sint-Niklaas zegt het OCMW dat zo'n versnelde toewijzing af en toe gebeurt, maar wij hebben al rondgevraagd en wij kennen nog altijd geen voorbeelden, als het gebeurt zal het maar heel uitzonderlijk zijn.

-In Sint-Niklaas wordt per week 1 gezin gerechtelijk uit huis gezet, dat is zelfs maar het topje van de ijsberg, want veel mensen trekken zelf uit hun huis en zoeken een andere oplossing vóór ze worden uitgezet door de deurwaarder.

-Er zijn ook straatslapers in Sint-Niklaas. Bij goed weer vindt ge ze op enkele bankjes in het park. Er was hier ook een kraakpand waar ze verbleven, maar dat is nu afgebroken. De straathoekwerkers bereiken deze mensen wel goed, maar er zijn geen oplossingen voor opvang voor hen.

-Het station van Sint-Niklaas was zagezegd open tijdens de winter 's nachts, maar dat klopt niet, het was dicht.

-De stad Sint-Niklaas had deze winter voor het eerst een winteropvangplan uitgewerkt, maar uiteindelijk werd dat niet in werking gebracht (ook niet tijdens de 2 weken van extreme koude begin februari) omdat het OCMW zei dat dit niet nodig was. Volgens hen konden zij aan alle vragen om opvang op de normale manier voldoen.

-Mensen stappen niet naar het OCMW omdat ze het idee hebben dat ze toch niet kunnen geholpen worden. Sommigen hebben ook schrik. Een voorbeeld werd gegeven van een ex-politieman die dakloos was. Hij was te beschaamd om hulp te vragen aan het OCMW.

-Verschillende mensen kennen ook mensen die herhaaldelijk/opnieuw dakloos werden. Er worden voorbeelden gegeven van mensen die niet met geld kunnen omgaan of die, omdat ze zo lang in de miserie hebben gezeten, het opeens 'laten hangen' als ze het even terug beter hebben, een zotte aankoop doen, dan weer in de problemen komen. Bij het SVK

werd daar van dichtbij op toegekeken en werden die mensen op tijd geholpen om te vermijden dat ze opnieuw op straat zouden komen. Maar bij veel mensen heeft het niks met gedrag of gekke ingevingen of zo te maken. Heel eenvoudig: als ge € 755/maand krijgt (leefloon alleenstaande) en ge moet € 700/maand huur betalen, als ge € 25 leefgeld/week krijgt (als mensen in collectieve schuldbemiddeling zitten)... kom dan maar eens rond. Ge zit zo terug in de problemen.

Wijkcentrum De Kring Eeklo (27 maart 2012)

Groep: waarom komen jullie nu meedoen, persoonlijk verhaal.

Studio afgekeurd. Een pot nat eigenaar en burgemeester. Geen enkele instantie helpt me.

Technisch onderzoek. Aantal punten gekregen.

Je moet van pier naar pol.

Ik krijg wel gesubsidieerd appartement.

Afgekeurd, toch 'te huur' aan de deur.

Politie was daar, ik vroeg of ze stort huisvuil wouden bekijken, weigerden, aanvraag Tieltseseenweg (politiebureau)

Burgemeester doet niets.

Als er te eten en te drinken valt is hij erbij. Je staat wel op zijn agenda maar hij doet niets.

D: onbewoonbaar verklaard.

H: ongeschikt verklaard.

D: ik betaal 250 euro (kamer)

A: vorig jaar mei aangetekende brief dat ik uit woning moet. Eigenaar wil uitbreiden voor schoenmagazijn.

900 inkomen, op zoek naar betaalbare woning; OCMW zei ten hoogste 400 euro. Ik had er dan 1. Veel beloftes burgemeester en schepen wonen: ze gingen ervoor zorgen, niets.

Ik had nu een woning, dicht bij waar mijn zoon woont. Ik begin erin te werken: slechte staat. Huurcontract al opgemaakt enz.: alles terug ingetrokken door huisbaas, met hulp OCMW. Nu aan het verbouwen, maar huur omhoog, daardoor te duur voor mij. Nu ga ik 5 maand bij mijn zoon wonen dan gaat hij in dat huis, ik in het zijne, gelukkig wil mijn zoon mij bij hem, maar gemakkelijk zal het niet zijn.

Normaal 380 euro, maar omdat gevel opgevoegd is (woning zoon) 400 euro.

Ik ging bij burgemeester voor opslagplaats meubelen. 'je staat in mijn boek maar nog niet geschrap't'.

Secretaresse: we hebben geen plaats, want er zijn 3 uithuiszettingen en die hebben die plaats nodig, ik ook, maar dat is andere situatie. Nochtans betalen zij hun huur niet.

Had ik niet bij mijn zoon terecht gekund, dan zei OCMW: ga naar vluchthuis.

H: huis ongeschikt verklaard. Gisteren vergadering beschut wonen. Huis nu volledig aan het 'opknappen'. Kan er misschien toch terug in, na 8 maand beschut wonen Rieme (= op de boerenbuiten, ver van Eeklo).

L: 2009: brand in woning zoon. Bij haar genomen. met politie enz. dan er terug uit gezet (door man).

Man uit haar huis geschopt.

Opname psychiatrie. Heel hoge factuur van opname. Nu nog aan het afbetalen.

Eerste beste wat ik zag nam ik.

In auto geslapen.

Nu komt er van alles uit over die woning (geen brandverzekering, al drie maal gestegen huurprijs, index betalen op water,...) contract zegt 486, ik betaal 490.

Ze dreigt, elk briefje rekent ze aan.

Fouten aan het huis, niets in orde.

Huurcontract klopt precies niet.

Met borg ook een dubbel verhaal, staat opgeschreven in een boekje (1 maand huur), maar niet op een geblokkeerde rekening?

Er staat een plaatsbeschrijving in het contract zagezegd door expert gemaakt, maar er was geen expert bij toen ik ging kijken naar de woning.

Tip: ga naar Huurdersbond + lees contracten verschillende keren, vraag raad aan advocaat.

Maar: je zit tot over je oren in de miserie + er staan er nog in de rij.

Hoge rekening water!! daarop ook interest. Dat klopt toch niet. Ik zie niets van mijn verbruik; ook geen eigen meter.

A: sowieso te weinig sociale woningen. Ik sta al zo lang opgeschreven. Zelfs in mijn situatie.

D: Ik sta opgeschreven van 1999.

A: Huursubsidie voor wachtende, normaal in de maand mei. Je moet wel een huurcontract hebben.

D: er was mij iets toegewezen. Ik wil iets aan de kust. Als burgemeester tekent krijg ik die premie???
Woonwijzer helpt heel goed.

Ik ging naar een overleg (hoorrecht onbewoonbaarverklaring), kreeg uitnodiging per brief burgemeester. Er was niemand op dat overleg. Toont papier.

Tollenaere = stinkend rijk. Huisjesmelker.

A:

- Vluchthuis
- Beschut wonen + 12 jaar onder bewindvoering
Intake beschut wonen Rieme: met vrouw.
Lukt dit niet, dan sta je op straat.

Wachtljsten sociale woning.

Prins Laurent geschreven, die schrijft naar OCMW dat zij moeten helpen.

Ik belde naar aantal huizen die wel betaalbaar waren. Maar ik werd gediscrimineerd voor mijn hond.

Iemand zegt ook voor katten.

Zelfs op een terras wordt ik weggejaagd. Voor mijn honden.

AVS: schoonbroer zijn vrouw. Klacht tegen haar. Iets met wateroverlast. Eigenlijk was het omwille van de katten. Op tv zei ze 25 katten, 13 binnen. Van de bouwmaatschappij mocht ze katten hebben. Kot nu aan de andere kant gezet.

A: als je bij het OCMW gaat, welke hulp krijg je dan:

- Niets, trekt je plan (want ik heb geen schulden)
- Inkomen te hoog (invaliditeitsuitkering)
- Mij is nog niets aangeboden. Ik moet eerst een beslissing op papier hebben van de burgemeester. Stank, alles kapot,...Geen brandveiligheid, geen eigen bellen,... Nu sluiktorst in de gang. Politie wil dit niet bevestigen. Veel stront en dergelijke. Stank door de voordeur. Ik eis reinigingsdienst. Ze doen de putjes op straat. Ze doen niets in de gang zelf. Ze gebruiken wc als vuilbak.
 - Terecht dat woning is afgekeurd. Je moet gewoon oplossing hebben. OCMW moet je helpen.
 - Ze nodigen je uit voor een gesprek (hoorzitting). Burgemeester en eigenaar waren er niet. Dan sta je voor schut.
 - Wat doet Woonwijzer: chapeau. Zij hebben dossier. Ze bellen mij. Ze nodigen me uit.
 - Ik ging naar vrederecht. Ze konden me niet helpen. Ik vroeg haar te bellen. Ze verwijzen altijd door naar Tieltssesteenweg (politie).
 - Klacht door woningvervuiling. Burgemeester moet controleren. Maar eigenlijk zijn dat zijn diensten die dat moeten doen: technische dienst, politie, ... Hij kan daar verschillende diensten op afsturen, moet dat niet zelf doen.
 - Procedure wordt goed gevolgd. Onbewoonbaar is terecht. Probleem is herhuisvesting.
 - Woonwijzer. Als ik goedkeuring krijg van staat dan subsidie. Ze wachten nog op beslissing van burgemeester.

Burgemeester doet er niets aan. Vb. afficheringwet, het lukt allemaal niet.

Immo's discrimineren ook. Inkomen is inkomen. Hoe klein het ook is, je hebt recht op wonen;

Invaliditeit is vast, werk niet.

Blankenberge: zij verstonden dit. Van dat vast inkomen.

H: als ik niet op dagtherapie ga ben ik mijn geld (invaliditeit?) kwijt. Dan word ik geschorst.

Sleidinge goede psychiatrie, Eeklo minder.

L: weg uit psychiatrie. Auto.

M: ze willen je ze rap mogelijk kwijt.

Slachtofferhulp: dat hadden ze beloofd. Nooit gebeurd. Verlies kleinkind en kind.

Psychiatrie: je moet je plan trekken. Ga maar.

Als je in de psychiatrie gezeten hebt en je komt weer buiten: ze bekijken je.

OCMW zegt altijd dat het zal helpen,... Maar als het dan zover is steken ze je in een vluchthuis.

Ik werkte voor het OCMW. Ik mocht groenten leveren aan de rijken,... Vriendjespolitiek, ...

Reizen, tv's,...

Er zijn profiteurs. Auto's,...

Ze moeten iets doen voor de armsten.

OCMW moet meer controle uitvoeren. Opgelet: degenen die het nodig hebben vliegen er dan nog uit, opletten daarmee.

Chinese dame met kind: zelfde situatie als Danny. Slechte situatie. Beide zouden moeten geholpen worden.

OCMW: we zullen dat noteren.

Ik wil dat OCMW en Woonwijzer samenwerken.

Ik ga het hen toch nog eens zeggen. Beleefd. Ik ga werken met de pers.

Je wordt op voorhand bekeken.

Als je het zelf beetje kan uitleggen en weet waar je recht op hebt word je niet geholpen. Kunnen ze je wat paaien en over je kopje wrijven dan helpen ze wel.

Je mag niet lachen, je mag geen goede dag hebben. Maar ze voelen je binnenste niet. Je moet daar verdrietig zijn.

Sociaal assistenten verschillen. Maar ook: als ze hun best doen maar er is geen huis beschikbaar kunnen ze niets doen.

Allemaal snotneuzen, ze kennen niets van 't leven. Ze zitten nog in de pampers maar ze moeten mensen helpen.

Vluchthuis zien zij als oplossing. Dan ben je eigenlijk dakloos.

Intrekken bij zoon = dakloos.

Overnachten in auto = dakloos.

Uit huis naar beschut wonen = dakloos.

Beschut wonen = noodoplossing omdat ik geen woning heb, niet omdat dat beste voor mij is, dus = ook dakloos.

L: OCMW zei: noodwoningen zijn er voor als er een brand uitbreekt. A bevestigt. Meestal dienen ze daarvoor. Vaak niet mensen in armoede. Slechts 1 gemeente had een noodwoning voor als er onbewoonbaarverklaring is.

Burgemeester is verplicht je te helpen een oplossing te zoeken. Niet om er 1 te vinden. Eigenlijk is dat in de praktijk het OCMW. Lokaal bestuur.

Vluchthuis = wat zou dat gekost hebben? Ze spraken zelfs van Gent.

A verhuist deze week naar huis.

OCMW doet de verhuis. Opslagplaats Vlaams Belang.

G: mijn eerste vrouw. OCMW werd 'afgepakt'. 's Middags zat ze aan deur OCMW-voorzitter. Ze zei ik kom eten. Hij gaf haar geld.

Welke soorten opvang bestaat er in de streek:

- Assenede vluchthuis
- Aantal in gent (lieve somt ze op)
- Landegem (boerderij, duur)
- 2 noodwoningen OCMW
- (Versnelde toewijzing?) sociale huurwoning (maar was een 'prison', geen ruiten)

Wachtlijsten sociale woning.

Gezinnen met kinderen, senioren... voorrang. Zij schuiven sneller op, 'steken voorbij'.

Financieel kunnen ze niet helpen.

Huursubsidie: ze willen zelfs niet helpen.

D: kan huursubsidie aanvragen. Maar burgemeester moet eerst gebouw laten afkeuren. Moet dit doen binnen bepaalde termijn. Als hij daarover gaat kan Wonen Vlaanderen die beslissing nemen in zijn plaats. Kans je verhaal te doen: die hoorzitting. Dan 3 à 4 maand tijd waarin hij beslissing kan nemen.

Eigenaar Tollenaere is beste vriend van de burgemeester.

Dat klopt wel niet dat hij het opnieuw verhuurt! Nu is er enkel een advies.

Al die woningen zijn verbouwd zonder bouwvergunning. (Gentsesteenweg)

L: Zelfmoorden, ik begrijp dat.

D:

Ik wil naar de kust. Want laag inkomen. 500 euro is voor mij niet haalbaar. Ik heb altijd mijn huur betaald en altijd helpen opruimen. Er was eens iemand dood, ze stonden er allemaal mee te lachen met de eigenaar. Er is geen slot op de voordeur.

Ook al eens geslagen geweest.

Stank voor dank, lang gewerkt in de voedselbedeling.

Niemand belt vanuit het OCMW. Niemand helpt mij.

Ik zal de pers roepen. VTM en zo,...

Extra opgetekend⁴³.

'Een vriend van mij werd uit psychiatrie ontslagen, hij ziet wekelijks zijn psychiater, moet daar sowieso naartoe voor zijn medicatie. Nu zit hij in een sociale huurwoning, maar hij moest woonbegeleiding aanvaarden. Om hem 'structuur' te geven in zijn dagelijkse bezigheden verplicht de woonbegeleiding hem om dagelijks psychologische begeleiding te volgen. Ik vind dat ongelooflijk, die sociaal assistenten zijn toch geen dokters? Ze hebben niet eens contact opgenomen met zijn psychiater! Voor die 'structuur' hadden ze toch wel iets anders kunnen uitvinden? Dit is helemaal niet wat die jongen nodig heeft!'

'Woonbegeleiding zegt ge? Ha ha, laat mij niet lachen, die komt bij mij 1 keer per jaar langs om eens te vragen hoe het is, maar ge moet er niks aan vragen zene'

Het moeten betalen van een huurwaarborg bij mutatie intern in een SHM naar een andere woning. De ene huurwaarborg is nog niet vrijgegeven, maar je moet wel voor de volgende woning al een huurwaarborg betalen. In principe mag dat niet (zie nota VOB-rechtszaak gewonnen), maar het gebeurt dus wel nog altijd. Vbn. Mechelen, Sint-Truiden, Leuven.

Toen ik scheidde van mijn man moest ik weg uit de sociale woning waarin we samen woonden, ik verloor mijn woning en ik moest weer helemaal onderaan op de wachtlijst gaan staan. Ze maken u afhankelijk van uw man.

Toen ik een nieuwe relatie kreeg nam ik hem binnen in mijn sociale huurwoning. Maar de SHM vraagt mij nu om mijn man buiten te zetten. Dat kan toch niet?

Als ge uit de sociale huur vertrekt naar beschut wonen moet ge geen vooropzeg doen.

Ik zit in een te grote sociale woning en betaal daarvoor teveel, de huisvestingsmaatschappij wil mij geen kleinere geven.

⁴³ Tijdens een tweede reeks gesprekken over beleidsaanbevelingen in 6 verenigingen DAK Antwerpen (2/4/12), De Brug Hasselt (3/4/12), Onderdak/Onder Ons Sint-Truiden en WASDA Genk (3/4/12), BMLIK Oostende&co (5/4/12), De Keeting Mechelen (6/4/12), 2 vergaderingen van de overleggroep wonen van het Vlaams Netwerk (13/3/12 en 24/4/12) en de voorbereidende vergadering met de delegatie van het Vlaams Netwerk voor het VPAO op 17/4/12. Een aantal ervaringen en uitspraken namen we rechtstreeks op in het dossier, ook de beleidsaanbevelingen zelf. Enkel enkele losse opmerkingen die niet konden verwerkt worden, maar die wel extra info gaven over bv. gelinkte dossiers of nog verder moeten worden uitgezocht hernemen we hier.

Mijn zoon is terug ingetrokken bij mij. Hij heeft een werkloosheidsuitkering, waardoor mijn invaliditeitsuitkering verlaagt. Niet duidelijk: wat gebeurt er als hij terug vertrekt. Bovendien: hij is een tijd geschorst (werkt nu deeltijds en volgt een cursus tuinieren), ik moet zelf gaan vragen bij mutualiteit om mijn inkomen terug aan te passen, gebeurt niet automatisch. Niet duidelijk: recupereer ik op dat moment alles wat mij werd afgehouden?

Schorsing van werkloosheid: reden was omstreden, nog eens navragen. Verder op doorvragen bij andere mensen ook, in kaart brengen praktijken VDAB(vooronderzoek)/RVA(schorsing)

Geschorst van invaliditeit (vb. Oostende): ik heb ooit door omstandigheden 1 afspraak gemist bij de controlearts, daardoor werd ik geschorst. Ik kreeg geen kans op wederwoord, heb 7 jaar geprocedeerd (??) om mijn uitkering terug te krijgen (teruggekregen? Niet genoteerd)

Punt was: afhankelijk van 1 controlearts met wie communicatie zeer moeilijk was (gekend om stuursheid: bekijkt u nauwelijks bij bezoek, gaat niet in op vragen...)

'Normaal dop ik, maar toen ik ziek was stond ik tijdelijk op de CM. Na mijn ziekte moest ik terug dop krijgen, maar blijkbaar duurt het 3 weken voor die informatie van bij de CM terug bij de RVA is en dus zat ik die hele tijd zonder uitkering'

'Ik had gratis meubeltjes gekregen via het OCMW. Die werden ook in beslag genomen toen ik uit huis werd gezet'

Wanneer een wijk wordt gerenoveerd en daardoor duurder wordt om te wonen (huurprijzen stijgen), moet de overheid er voor zorgen dat een minimum aantal woningen wordt voorbehouden voor mensen met een laag inkomen: verhuizen aan sociale voorwaarden.

Wat als iemand voor lange tijd naar bv. psychiatrie of gevangenis trekt, moet die zijn sociale woning blijven verhuurd worden of opgezegd worden en wie betaalt de huur? (situatie was iemand die naar gevangenis/psychiatrie was voor relatief korte tijd, en woning dus niet meer bewoonde, maar wel vrienden binnen&buiten liepen met extra sleutel). Dat laatste kan natuurlijk niet door de beugel.

2 mensen uit onze verenigingen zetten zelf iets op papier:

Den

was of is een psychiatrisch patiënt, die ik enkele jaren terug leerde kennen, met last van psychosen. Hij kampte reeds lang met deze problematiek, na een stervoetballer te zijn geweest. Hij wilde zich bezig houden met de jeugdspelers op te leiden, maar door slechte vrienden en een beetje weelde raakte hij aan de drank en drugs zo kwam hij aan zijn problemen.

zat reeds geruime tijd in de psychiatrie te eind 2008 toen ik hem leerde kennen, een gemoedelijke jongen met mogelijke ambitie. In januari 2009 werd hij overgeplaatst naar de inrichting waar hij gestaag vorderde in zijn genezingsproces, ik hem daar ook geregeld zag en telkens ging hij goed vooruit, tot op het laatst dat hij nog in groepshuisjes op het terrein samen leefde en hij zich daar opperbest kon in vinden.

Onlangs kwam ik hem met pak en zak tegen, hij had al zijn hebben en houden bij zich, hij stond op straat, zonder begeleiding, zonder vooruitzichten. Ik heb hem sinds dien niet meer gezien, en vraag me dan ook af waar hij naar toe verdwenen is, hij was de psychiatrie wel beu en dat waren wel een van zijn laatste woorden tegen mij.

, Eeklo, 27/03/2012

Antwerpen, 18 maar 2012.

Beste

Situatieschets: 55 jaar, gescheiden. Op 1 juli 2011, dakloos voor 2de keer.

Vraag: hulp bij het verwerven van mijn rechten op woonst, inkomen, werk.

Probleem 1: Door mijn echtscheiding in 1986 die ik weliswaar gewonnen heb, maar geen frank onderhoudsgeld heb bekomen, ben ik mijn woonst in 2006 kwijt geraakt. Niettegenstaande het OCMW de nodige ondersteuning kan geven in de vorm van inkopen woning of eisen van de kinderen dat zij de woonst mogen verkopen, maar voor onderdak voor hun moeder moeten zorgen, deed het OCMW niets, zoals gewoonlijk. Achterstand onderhoudsgeld 452.528€. Van de rest gezwegen.

Nu ben ik ten laste van het OCMW terwijl dit niet hoeft. Ik ben een leefloontrekker. Echter bekom ik niet het volledige leefloon, want wij slapen met minstens 2 onder de brug en dus woon je samen. Dus een leefloon als samenwonende. 523€. En zo gaan we over in probleem 2. Hoe kan ik een woonst huren met een dergelijk inkomen, in een stad waar de gemiddelde huur 650€ bedraagt. Het minste dat ik kan eisen is dat de stad voor zijn eigen onderdanen zorgt, het kan toch niet zo zijn dat andere steden of gemeenten moeten opdraven voor de inwoners, van die steden, die niet voor hun eigen inwoners willen zorgen.

Na 2 jaar dakloosheid van 2007 tot dec 2009, en het aflopen van alle diensten die rijkelijk van subsidies worden voorzien om dergelijke gevallen ter dienste te zijn, bekam ik een sociale woning. Onbeschrijfelijk is het woord dat ik gebruik, om de toestand die ik wens te beschrijven, voor de krot die ik ter beschikking kreeg om in te hokken. Alles was toegelaten. Beeldt u de ergste situatie in, vermenigvuldig met 10 en u heeft niet eens een 10^e van de werkelijke situatie beet. Zo erg. Honden die hun gevoeg in de liften deden, lawaai, toiletten en water dat dag en nacht te horen was, alles mocht, behalve 1 ding, slapen! Daarenboven kregen we de rekening voor al dat watergedrup bij de eindafrekening gepresenteerd. Na ander halfjaar en even lang procederen mocht ik dan eindelijk van de rechter vertrekken, zonder kosten. Een andere woonst zat er echter niet in. Dus dakloos. Op de waarborg wacht ik nog altijd. Een andere kwalitatieve woonst, zonder lawaai eveneens.

Helaas voor al deze diensten blijf ik niet bij de pakken zitten en zet ik me bij verschillende diensten in voor mensen in armoede. En dan vooral voor **de institutionele en structurele armoede veroorzaakt en georganiseerd door de staat en in stand gehouden door de vele gesubsidieerde instellingen. bv. OCMW.**

Laatste aanwinst PASH, platform voor antwerpse sociale huurders. Waar ik mij vooral inzet voor het beheer van de energiefactuur, die vooral zo hoog is omdat Woonhaven weigert om meters te zetten. Voorbeeld: gasverbruik 49€, elektriciteit 51€, water 295€ per jaar. U ziet dat kan niet. Oorzaak voor dit waterverbruik, dat gemeenschappelijk is en gas en elektriciteit niet, illegaal wonen, druppende wc's, de hele stad die komt tanken aan de kraan, begieten van het groen enz... . En ik kan zo nog wel uren doorgaan.

Daarom, laat ons liever overstappen naar probleem3: werk. Het ontbreekt mij dus niet aan inzet, nog aan onvermogen, maar aan onwil van diezelfde overgesubsidieerde diensten die weigeren om mij een kans te geven. Talrijke opwerpingen zoals, ja maar gij moet u teveel, te intelligent, te veel ideeën, je kunt teveel, te

oud, liever mannen, overgekwalificeerd, ja u heeft geen diploma's, maar ja, wij lossen de problemen liever niet op, waar zou ons bestaansrecht nog op gebaseerd zijn. Toch hoor je dagelijks dat er speciaal wat wordt gedaan, voor mensen die geen diploma's hebben maar over zeer veel levenservaring beschikken. Dus meld ik me regelmatig aan bij de VDAB voor cursussen, vooral in de informatica. Knelpuntberoep en vooral zeer verslavend. Ik heb op zijn zachtst gezegd, een affiniteit voor computers. Maar ook daar, allerlei redenen om mij vooral niet toe te laten. Terwijl ik de geschikte kandidaat ben, leefloontrekker, ongeschoold, oud, 50+, dakloos, geïnteresseerd, gemotiveerd, grote affiniteit met computers, vrouw en helaas te slim. Nu vandaag 20 maart 2012, moest ik komen voor het zoveelste infomoment. Ze komen me de spuigaten uit. Je leert er niets, bezigheidstherapie. Helaas kon ik niet komen, omdat ik via kennissen een opleiding van 1 dag kan volgen over..... jawel computers, een databaseprogramma. Gratis. Kon ik dus niet laten voorbijgaan.

Dit is slechts een kleine greep uit de vele argumenten en de uren die ik zou kunnen vertellen over een leven vol uitsluitingen en vooral niet geven van mijn rechten. En dan nog durven zeggen dat ik mijn plichten niet na kom. Zoals het niet hebben van een bankrekening en identiteitskaart. Een ID is een recht en het is mijn recht om mijn naam op die ID te zien staan en niet die van een vreemde. Ik word uitgesloten van mijn fundamenteel recht om te mogen gaan stemmen. Dit is niet alleen een plicht maar vooral een recht. Geen terugbetaling van mijn "getuigschrift voor verstrekte hulp", in het vlaams geen teruggave ziekenkasbriefje omdat ik geen bankrekening heb, enz....

Voor wat, hoort wat. Mooi, ik houd mij al 50 jaar aan voor wat, wanneer bekom ik mijn hoort wat?

Neen, er moet dringend iets gedaan worden aan de armoede. Een armoede georganiseerd door de staat die haar problemen afschuift op het individu. Daar waar de staat vroeger er was voor zijn volk, ondersteuning en begeleiding.

Kritiek geven is makkelijk, hoor ik u zeggen. Ik echter ben steeds bereid, u met concrete en haalbare voorstellen op korte termijn bij te staan.

Voor mezelf, vraag ik om te beginnen het makkelijkste wat er is, de uitvoering van de wet, een dakloze wordt aanzien als een alleenstaande, graag dus mijn leefloon als zodanig uitbetaald en met terugwerkende kracht, naar aug 2011. Inschrijving bevolkingsregister op mijn referentieadres. De correspondentie dient te gebeuren per elektronische mail. Het heeft geen enkel nut een aangetekend schrijven te sturen naar een dakloze.

Altijd ter beschikking,

Bijlage 2.

Uittreksel uit reactie van 26 maart 2012 op het in aanmaak zijnde voortgangsrapport van het VAPA (fiche 'Actie 154 - grond en pandendecreet')

In de vorige versie van fiche stond dat een deel ging gerealiseerd zijn tegen 2014.

Wij zijn wat betreft deze fiche, die er qua wonen misschien wel het meest toe doet, bijzonder ongerust. Bij de jaarlijkse budgetten die in de fiche worden vernoemd (afkomstig uit het grond- en pandendecreet van 2009 en via die weg ook gewijzigd in art 22 § 1 van Wooncode) is het ons niet duidelijk

1. In welke mate die worden opgebruikt
2. Of die enkel voor nieuwbouw of ook voor renovatie worden gebruikt
3. In welke mate deze budgetten een toename van het jaarlijkse groeiritme toelaten tgo het reeds vóór het grond- en pandendecreet gerealiseerde groeiritme (maakt het g&p-decreet een verschil of waren dit investeringen die er vroeger ook al waren?)

Tijdens het debat in het parlement over de laatste begrotingscontrole zei de minister bovendien voorstander te zijn van het gebruik van middelen bestemd voor nieuwbouw voor renovatie (vervangen van woningen die zo grondig moesten gerenoveerd worden dat ze aan vervanging toe zijn)...

Men schuift continu met deadlines: begin 2010 kwam de minister naar buiten met haar 'masterplan sociale huur', toen al kondigde ze een 'groei' aan naar telkens 2000 nieuwe woningen in 2011 en 2012, wat eigenlijk neerkomt op (een beetje meer dan) het huidige groeiritme dat al een tijd gerealiseerd wordt en in feite geen verschil betekent met het verleden. Pas in 2014 is er dan opeens een groei naar 2500 woningen en de grote groei moet dan komen uit een 'verdubbeling' van het groeiritme (in vergelijking met 2009) naar 3500 woningen vanaf de volgende legislatuur. Over zo'n verdubbeling sprak de vorige minister van Wonen al in 2009. Is dit dus een papieren groeipad?! Ook de eindmeet is blijkbaar verschoven. In september 2011, meldde de minister: 'De deadline van 2023 blijft behouden, maar een deel van de woningen die volgens de bestaande plannen voor 2020 zou worden gebouwd, verschuift naar de periode 2020-2023'. (persbericht minister)

(Gemeenten die in 2023 het sociaal objectief niet halen, zouden daar bovendien pas tegen 2026 gecontroleerd worden, waarna eventueel sancties kunnen volgen?)

De Wooncode, VIA, Pact 2020 en dit VAPA spreken nochtans nog altijd van 2020.

Intussen maken wij ons ook zorgen over de overdracht van woningen naar het kaderbesluit sociale huur. In Gent zou het OCMW 2000 woningen (die wel aan sociale voorwaarden aan een kwetsbaar publiek worden verhuurd, maar niet volgens het stelsel van het kaderbesluit sociale huur) worden overgedragen aan de nieuwe fusiehuusvestingsmaatschappij en daardoor worden mee geteld voor het sociaal objectief. In het parlement verklaarde de minister dat dit geen rol speelt m.b.t. het sociaal objectief van de stad, gezien zij al over het te behalen percentage sociale huurwoningen zitten. Maar worden deze woningen meegeteld om aan het te behalen eindresultaat van het grond- en pandendecreet te komen? (43.000) Dezelfde vraag stellen wij ons m.b.t. 1500 assistentiewoningen die nu mogen worden gebouwd als 'sociale woning' en kunnen mee tellen voor het sociaal objectief. Die woningen mikken op een specifiek publiek (zorgbehoeftige senioren) en zijn bijgevolg geen vooruitgang voor de andere doelgroepen die moeten terugvallen op de sociale huur. Zijn dit 'papieren' woningen, want ofwel reeds bestaand ofwel gepland om aan andere beleidsdoelstellingen (wij zijn niet tegen oplossingen voor senioren op zich) te beantwoorden. Is dit een uitholling van het objectief van 43.000 woningen tegen 2020?

Naast de overdrachten spelen ook andere beleidskeuzes: het Rollend Grondfonds, de objectieven voor Vlabinvest, de beslissing om aan de SHM de opdracht te geven om 6.000 bijkomende bescheiden woningen te laten bouwen. Niet alleen vragen wij ons af of het hier werkelijk over budgettair neutraal beleid gaat (en of hier dus geen geld dat eigenlijk naar sociale huur zou moeten gaan besteed wordt aan andere doelgroepen), maar in gebieden waar men het sociaal objectief momenteel al behaalt stelt zich ook de vraag: zet men de steden en gemeenten hier niet aan om i.p.v. prioritair in een verdere uitbreiding van sociale huur te investeren éérst voor andere doelgroepen te bouwen? En betekent dit dus dat men de kans op extra uitbreiding van de sociale huur (die broodnodig is!) zelfs op die plaatsen waar dat zou mogelijk zijn, nu al fruikt?

→ De Wooncode zegt dat voor het behalen van de 43.000 sociale woningen in 2020 maximum 6.000 SVK-woningen mogen worden meegeteld, zelfs al is de groei van het aantal door SVK's ingehuurde woningen tegen dan groter. Het masterplan sociale woningen heeft het nog slechts over 37.000 sociale huurwoningen (bij de SHM), dus gaat er vanuit dat die 6.000 SVK-woningen tegen 2020 zullen zijn gerealiseerd. Een groeipad voor de SVK's ontbreekt echter. Wel is een nieuw erkenningsbesluit voor de SVK's in de maak, dat vooral mikt op schaalvergroting. Wij stellen ons niet alleen vragen bij die beleidskeuze op het vlak van toegankelijkheid (zal dit niet wegen op huurdersbegeleiding en dus instroom van de meest kwetsbaren + meer uitstroom door uithuiszetting (die stijgt nu al bij de SVK's?)), maar vragen ons ook af of dit op zich volstaat om de nodige groei te realiseren (er ligt momenteel bv. geen realistische piste voor om nieuwe SVK's te ondersteunen bij opstart, maar men straft ook kleinere SVK's financieel af, terwijl het aanbod van vele kleintjes zeker ook een belangrijke groei kan waarborgen). Daarnaast baart ook de hervorming van de ondersteuning van de SVK's ons veel zorgen (hervorming VOB). Zowel wat de nieuwe erkenning als de nieuwe ondersteuning betreft vragen wij ons af: zal men in de komende jaren niet veel meer met reorganisatie, fusie, organogrammen... bezig zijn dan wel met groei van het aantal woningen?

→ Het Vlaams Netwerk heeft steeds gezegd dat de groei in de sociale huur sneller moet gaan en dat de ambities hoger moeten liggen dan wat nu vastligt in VIA, Pact 2020. Wij verwijzen naar de eis van Decenniumdoelen (tegen 2017 150.000 bijkomende betaalbare huurwoningen, waarvan de helft in de sociale huur). Maar zijn zelfs de objectieven van VIA wel haalbaar op deze manier en zo ja, worden ze niet uitgehold door 'papieren' woningen mee te tellen?

Bijlage 3.

Reactie van het Vlaams Netwerk op de brieven van minister Van den Bossche van 14 november 2011 (dossier uithuiszetting huurders) en van 21 februari 2012 (dossier ongeschikt- en onbewoonbaarverklaring).

-De minister zegt overleg te zullen plegen met de federale minister van Justitie over het bijhouden van cijfers over uithuiszettingen bij rechtbanken, is hier reeds vooruitgang?

-Uitbreiding woonbegeleiding niet enkel in sociale huur, maar ook op private huurmarkt zal verder worden opgenomen met minister van Welzijn Jo Vandeurzen⁴⁴

→ Wanneer start de voorziene uitbreiding in de sociale huur (begrotingswijziging 2012 zegt december) en over hoeveel plaatsen zal het gaan? Hoeveel aanbod t.a.v. private huurders?

→ Bij de evaluatie van de bestaande projecten door het SAW⁴⁵ (intussen ontvangen, waarvoor dank) is niet gevraagd naar ervaring en mening van de betrokken huurders, wij vragen aandacht voor hun beleving: hoe hebben zij die begeleiding ervaren en geëvalueerd? Zal men dit nog onderzoeken?

→ De huurdersbegeleiding/basisbegeleidingstaken bij SHM en SVK worden momenteel onderzocht (Steunpunt Ruimte en Wonen) en geëvalueerd in het kader van het samenwerkingsakkoord wonen-welzijn, wellicht is dit ook een deel van wat voorligt bij het herschrijven van het Kaderbesluit Sociale Huur: de huurdersbegeleiding/basisbegeleidingstaken mogen niet enger worden ingevuld dan nu al het geval is zolang er geen garanties zijn dat een welzijnspartner meer intensieve begeleidingstaken effectief invult (!);

-de minister vraagt ons i.s.m. de Huurdersbonden een concreet voorstel uit te werken voor een Vlaamse aanzet rond een lokale bewustmakingscampagne over hun rechten bij (dreigende) uithuiszetting, wij nemen dit met hen op;

-onze vraag om de voorafgaande verplichte verzoeningsprocedure en een verbod om uithuiszettingen in de winter wordt meegenomen in de voorbereiding op de regionalisering van de huurwet, wij zijn in blijde verwachting;

-wij vroegen ook een verplichte procedure voor sociale verhuurders ter preventie van uithuiszetting (o.m. steeds op tijd inschakelen OCMW), duidelijke instructies voor de OCMW's (omzendbrief?) en de wettelijke mogelijkheid voor de vrederechter om uithuiszetting te weigeren indien SHM of OCMW te weinig inspanningen deden, daarop kwam nog geen antwoord...

-de minister verklaarde zich bereid om op federaal vlak een beleid rond wilde uithuiszettingen te bepleiten en dit mee uit te voeren, wij zijn in blijde verwachting;

-de minister werkt aan een laagdrempelige brochure i.v.m. de procedures woonkwaliteitsbewaking, er zijn afspraken gemaakt met het Vlaams Netwerk om die te bespreken (najaar 2012), zodat verbeteringen kunnen voorgesteld worden;

-op de verschillende suggesties die wij deden om strenger toe te zien op bepaalde gebreken van woningen en te garanderen dat deze ook effectief (en snel!) worden hersteld wil de minister niet ingaan, ook op onze vraag om het de burgemeester onmogelijk te maken minder streng te zijn dan een advies tot onbewoonbaar- of ongeschiktverklaring van Wonen Vlaanderen gaat de minister niet in, dit terwijl het alternatief (in beroep gaan) voor kwetsbare huurders geen haalbaar alternatief is, wij blijven dit dus vragen;

-de minister kondigt een verruiming van het (mogelijke) gebruik van het conformiteitsattest aan bij verhuur, waarom wordt dit niet gewoon veralgemeend en verplicht (of in 'afgezwakte' vorm, een soort van woonprestatiecertificaat, dan weten mensen ten minste waar ze aan toe zijn als ze gaan huren), wij hopen dat dit alsnog kan herbekeken worden: het is beter te voorkomen dat mensen slechte woningen beginnen te huren dan dat zij daar achteraf weer via een heel moeilijke procedure moeten uit vertrekken, met alle gevolgen i.v.m. herhuisvesting van dien;

-op dé vraag uit beide dossiers (herhuisvestingsplicht) kregen wij geen bevredigend antwoord. Bij onbewoonbaar- en ongeschiktverklaring verwijst de minister enkel naar de proefprojecten rond recuperatie van herhuisvestingskosten in de strafrechtelijke procedure (welke een grote vooruitgang zijn, maar onvoldoende), verder verdedigt ze het verschil in verplichtingen qua herhuisvesting afhankelijk van welke procedure er is gevolgd, ook de verschillen qua voorrang in de sociale huur verdedigt zij hier. Wij blijven uitgaan van: mensen moeten uit hun huis voor verbouwingswerken, dan doet

⁴⁴ In het dossier *uithuiszettingen van huurders* leggen we (deels) onze visie op die woonbegeleiding uit, maar we verwijzen ook graag naar het dossier 'Over De Zulle' uit 2007 van de vereniging waar armen het woord nemen t'Hope en Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen, dat een aantal concrete voorstellen bevat, en naar het verslag van het verticaal permanent armoedeoverleg wonen van 8 januari 2010, waar we een uitbreiding, regulering en ondersteuning door Vlaanderen vroegen van het model van woon(begeleidings)winkels en de visie van mensen in armoede op de goede werking van zo'n diensten bespreken. In bijlage 1 (verslag gesprekken dakloosheid) staan ook een aantal ervaringen met woonbegeleiding die wij optekenden.

⁴⁵ *Evaluatie van de preventieve woonbegeleiding van de CAW's gericht op de voorkoming van uithuiszetting*, Lescrauwaet e.a., mei 2011.

de procedure er niet toe. Wij blijven een echte herhuisvestingsplicht vragen (resultaatsverbintenis)! Bij uithuiszetting zegt zij de OCMW's te willen activeren 'in de rol die in dit kader al voor hen voorzien is'. Terwijl we net aantoonde dat OCMW's veel doen, behalve voorzien in herhuisvesting. Wij blijven pleiten voor een systeem zoals in de stad Keulen;

-een klein positief puntje is het feit dat de weinige mensen die bij een onbewoonbaarverklaring in aanmerking komen voor voorrang in de sociale huur (bij zeer ernstige gebreken, 2.5% onbewoonbaarverklaringen) die voorrang sinds kort niet meer verliezen als ze intussen gekozen hebben voor een voorlopige oplossing. Vraag: is ook de voorwaarde om binnen de 2 maanden ingeschreven te zijn op de wachtlijst geschrappt? We toonden aan dat dit zeer vaak tot verlies van de voorrang leidde, simpelweg omdat mensen te lang wachtten (niet wisten van de voorrang) om zich in te schrijven;

-de minister werkte een draaiboek rond kwaliteitscontrole uit voor de burgemeesters waarin op de mogelijkheid van art. 135 van de gemeentewet wordt gewezen indien het snel moet gaan, dit lijkt ons weinig zoden aan de dijk te zullen zetten, net omdat daar wel een herhuisvestingsplicht geldt en in de andere procedures niet;

-de minister zal ons 'op de hoogte houden van de concretisering van het huurgarantiefonds', wij vragen om nog tijdig (dus voor er een definitieve beslissing valt) onze mening te kunnen geven over de concrete vormgeving;

-de minister kondigde een open oproep aan voor doorgangswoningen, het budget daarvoor zou echter grotendeels gesneuveld zijn bij de begrotingscontrole (nog 1 mio euro i.p.v. 4 mio euro, wat ook al maar een beperkt aantal woningen betekende). Wij herhalen onze oproep ook Vlaamse middelen vrij te maken voor meer doorgangswoningen én om die bij voorkeur ter beschikking te stellen van gezinnen met kinderen;

-onze vraag om de versnelde toewijzing voor daklozen in de sociale huur volledig uit te putten (er is vaak onvoldoende woonbegeleiding voor handen, de volledige borgstelling door het OCMW die een SHM of SVK kan vragen volgens het KSH moet afgeschaft) en schrapping van art. 22 van het KSH (weigeren verhuur indien nog openstaande huurachterstal, zelfs bij andere verhuurder) wordt ook 'meegenomen'? Doet men iets met de suggestie van de 'stuurgroep thuisloosheid' om het percentage (4%) sociale huurwoningen dat versneld kan worden toegewezen mee te laten stijgen met de uitbreiding van het totale aanbod sociale huurwoningen? Wij vinden dit een goede aanbeveling.